

Twin Pillar Strategy

~ Welke rol heeft de Iraanse revolutie op de Twin Pillar Strategy gehad?

Master Scriptie Political Culture & National identities

D. Colijn

djcolijn@hotmail.com

Prof. dr. G.Scott-Smith

Dr. G.C. Quispel

Inhoudsopgave

~ Inleiding	3
~ Amerikaanse betrekkingen met het Midden-Oosten	9
~ De opkomst van de Tweeling in het Midden-Oosten	24
~ De ondergang van de Tweeling	34
~ Conclusie	51
~ Literatuurlijst	55

~ Inleiding

Op 12 december 1978 sprak de Amerikaanse president Jimmy Carter de volgende woorden:

“I fully expect the Shah to maintain power in Iran, and for the present problems in Iran to be resolved... I think the predictions of doom and disaster that came from some sources have certainly not been realized at all. The Shah has our support and he also has our confidence.”¹

Een maand later zou de Sjah vluchten, verjaagd door een revolutie die onmogelijk te voorspellen bleek te zijn. Deze omwenteling zou een grote verandering betekenen voor het Amerikaanse beleid in het Midden-Oosten.

Na de Tweede Wereldoorlog werd olie steeds belangrijker voor de Verenigde Staten en het belang van het Midden-Oosten nam daarom ook toe. Iran en Saoedi-Arabië beschikken over de grootste olievoorraden wereldwijd. Gedurende jaren '70 was Iran de op een na grootste olie exporteur in de wereld. In 1953 was Iran al zo belangrijk geworden voor de Verenigde Staten dat een coup tegen het regime van Mossadeqh, Iran 1953, werd ondersteund om het binnen de invloedssfeer te kunnen houden. In het licht van de Koude oorlog mochten de steunpilaren rond de Perzische Golf niet verloren worden aan de Sovjet-Unie. Met de op de Pauwentroon gezette Sjah waren de betrekkingen uitstekend. Zo goed zelfs dat Iran als belangrijkste bondgenoot in het Midden-Oosten werd gezien. De Amerikaanse betrekkingen met Saoedi-Arabië waren altijd van een minder belangrijke aard, maar toch zou blijken dat dit land onmisbaar is voor het Amerikaanse Midden-Oosten beleid.

Met de Iraanse revolutie van 1979 veranderden de Amerikaanse betrekkingen met de landen in het Midden-Oosten aanzienlijk. Waar Iran voorheen de belangrijkste bondgenoot in het Midden-Oosten was van de Verenigde Staten, veranderde de rol van Iran onder de leiding van Ayatollah Khomeini volkomen. Dit werd nog versterkt door de oorlog die Irak begon in 1979 tegen Iran, en de dubieuze rol die de Verenigde Staten hierin speelde. Waar de Verenigde Staten Irak steunde, met de beroemde foto van de handdruk tussen Donald Rumsfeld en Sadam Hoessein, bleek tijdens Reagens presidentschap dat daarnaast ook Iran gesteund werd door middel van wapenonderdelen in het Iran-Contra schandaal. Toch waren

¹ J. Bill, *The Eagle and the Lion: The Tragedy of American-Iranian Relations* (Yale 1989) 3.

de verhoudingen van de Verenigde Staten met Iran definitief veranderd. Maar hoe konden de relaties tussen de voorheen zo hechte regimes zo dramatisch veranderen? Waar Ayatollah Khomeini voor en net na de revolutie nog had verkondigd dat de relaties met de Verenigde Staten niet zouden veranderen, bleek niet lang daarna dat de daad bij zijn dreigende woorden werd gevoegd. Een toonzettend hoofdstuk voor de nieuwe episode in de betrekkingen werd namelijk de Iraanse gijzelingscrisis, die gesteund zou worden door Ayatollah Khomeini.

Als gevolg van de ernstig verslechterde relaties tussen Iran en de Verenigde Staten heeft de Verenigde Staten sinds 1979 geen vertegenwoordiging meer in Iran., en hebben er sindsdien openlijk veel vijandigheden plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan zijn de zeeslag na de aanslag op het schip Samuel B. Roberts en het neerschieten van een Iraans passagiersvliegtuig door een Amerikaans marineschip in 1988.² De zeeslag blijkt historisch één van de vijf belangrijkste voor de rol van de Verenigde Staten op zee. Door aanhoudende conflicten ging Iran verloren als steunpilaar in het Midden-Oosten. Dat Iran als belangrijk olieproducerend land verloren ging voor de Verenigde Staten had belangrijke consequenties voor de Arabische olie exporterende landen in de omgeving. Allereerst voor Irak, dat in 1979 in oorlog raakte met Iran, maar ook voor Saoedi-Arabië die een belangrijker rol dan voorheen kreeg toebedeeld als Amerikaans bondgenoot in het Midden-Oosten tot op de dag van vandaag.

Ondanks de openlijke confrontaties tussen Iran en Verenigde Staten is er toch is er veelvuldig contact geweest tussen de regimes van de twee landen. Hoewel er tot op heden geen officiële vertegenwoordigingen meer zijn in elkaars landen speelt Iran toch een belangrijke rol in de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten. President Jimmy Carter heeft gedurende zijn presidentschap veelvuldig, maar nagenoeg vergeefs geprobeerd om het contact met het nieuwe Iraanse regime te verbeteren. Maar dit is nota bene de president die er wel in geslaagd was om het vredesverdrag tussen Israël en Egypte en het tot stand brengen van het SALT verdrag met de Sovjet-Unie. De bevrijding van de gijzelaars kreeg hij echter niet voor elkaar, met onderhandelen³ noch met de gedurfde bevrijdingsoperatie in 1980.⁴

² Een CIA report over het neerschieten van Iran Air vlucht 655 concludeert dat het incident te wijten valt aan de Iraanse overheid die, hoewel ze wisten dat het gebied door de Amerikaanse Marine gecontroleerd werd niet hebben laten weten aan het betreffende toestel dat er een corridor was waar het kon vliegen. Daarnaast had het toestel geen transponders waardoor de Marine niet kon zien dat het een passagierstoestel was. Roosevelt Study Center DDRS Files. Film 240779-i1-2.

³ In de DDRS Files in te zien bij het Roosevelt Study center is een kopie in te zien van de brief die Carter stuurde naar Ayatollah Khomeini om de gijzelaars vrij te laten. Film 259236-i1-1 toont: "*In the name of the American*

Hoewel de Amerikaanse gijzelaars een paar minuten na Reagens beëdiging, in 1981, vrijgelaten werden, betekende dit niet dat de relaties verbeterd werden. Andere Amerikanen werden later gegijzeld in Libanon, waar Iran een grote rol speelde. Zes jaar later reisde een Amerikaanse delegatie in 1986 naar Iran af om deals te sluiten, wapens in ruil voor de gijzelaars. De operatie mislukte. Dat deze specifieke operatie niet slaagde, de wapenonderdelen werden achtergelaten in Iran zonder dat er gijzelaars vrijgelaten werden, betekende toch niet dat er sindsdien geen contact meer is geweest tussen de beide regimes. Elke Amerikaanse president heeft geprobeerd om de banden tussen de landen te verbeteren. Zelfs tot president Obama aan toe.

Waarom het Midden-Oosten als onderwerp, zo werd me geregeld gevraagd. Vaak probeer ik daarop te antwoorden dat problemen hier al zo lang spelen, en vaak een oplossing nog ver weg lijkt. Het is een moeilijke regio met veel tegenstellingen. Dit neemt niet weg dat conflictgeschiedenis belangrijk is om te beschrijven, om dit beter te begrijpen en hopelijk hier ook van te leren voor de toekomst. Uit historisch oogpunt blijkt tevens dat de regio van enorm belang blijft voor de stabiliteit in de wereld. Bij elke geweldsuitbarsting in deze regio stonden en staan gelijk grote landen te springen om hier een (bemiddelings)rol in te spelen, en om zeker geen invloed te verliezen. Dit komt omdat de regio niet alleen uit energie oogpunt belangrijk is. De regio beschikt over de grootste olie en gasvoorraden wereldwijd, maar de regio is ook de geboorteplaats voor drie belangrijke religies. Deze stonden en staan vaak tegenover elkaar in de regio. Wanneer er nu iets gebeurd in deze regio heeft dit direct gevolgen voor veel landen in de wereld. Dit was zo in de geschiedenis, de twee grootmachten in de Koude Oorlog steunden verschillende landen en partijen in de regio en soms met grote gevolgen. Zo hebben de Verenigde Staten maar twee maal de verdedigingsstatus (DEFCON) zo hoog gehad als tijdens de Yom Kippoeroorlog. Dit is de geschiedenis, maar ook uit de toekomstperspectieven blijkt dat de regio nog tientallen jaren van onmiskenbaar belang zal blijven. De U.S. Annual Energy Outlook ziet de rol van het Midden-Oosten alleen maar groeien tot tenminste 2035 omdat vervangers voor de olie nog lang op zich zullen laten wachten.⁵

people, I ask that you release unharmed all Americans presently detained in iran and those held with them and allow them to leave your country safely and without delay.”

⁴ In de President Carter microfilm collectie is de persconferentie van Secretary Brown in te zien die een interessante blik geeft op de gebeurtenissen tijdens de bevrijdingsoperatie. Waarin tevens wordt verklaart dat een volgende militaire operatie niet uitgesloten is. Een operatie die in werkelijkheid niet realistisch aanwezig was. Roosevelt Study Center. Carter Civil Rights Reel B. Films 516-529.

⁵ U.S. Annual Energy Outlook 2011, p. 39-42.

In deze scriptie zal onderzocht worden hoe de betrekkingen met het Midden-Oosten veranderden na de Iraanse revolutie van 1979. Dit zal achtereenvolgens in drie hoofdstukken nader uitgewerkt worden. Allereerst zullen de Amerikaanse betrekkingen met het Midden-Oosten belicht worden. In dit eerste hoofdstuk wordt een geschiedenis beschreven hoe de Verenigde Staten zo in het Midden-Oosten terecht is gekomen. In het tweede hoofdstuk zal vervolgens de *Twin-Pillar Strategy* beschreven worden. Deze strategie werd de basis van de Amerikaanse inmenging in de Perzische Golf regio. In het derde hoofdstuk zal de Iraanse revolutie centraal staan en de gevolgen voor de Amerikaanse invloed in het Midden-Oosten. In de conclusie zal uiteindelijk het antwoord centraal staan op de hoofdvraag:

Welke rol heeft de Iraanse revolutie op de Twin Pillar Strategy gehad?

De reden waarom dit onderwerp is gekozen is omdat er al veel onderzoek is gedaan naar de Amerikaanse betrekkingen met het Midden-Oosten enerzijds, en anderzijds de Iraanse revolutie en de Amerikaanse rol in Iran voor de revolutie. Toch is nog verbazingwekkend weinig gezegd over de rol die de Iraanse revolutie had op de Amerikaanse relaties met de belangrijkste landen in het Midden-Oosten Iran en Saoedi-Arabië. In al de bronnen die ik heb gebruikt bleek keer op keer dat de relaties worden beschreven maar dat niet wordt onderzocht welke rol de Iraanse revolutie op de *Twin Pillar Strategy* heeft gehad. En dit terwijl deze omwenteling van enorm belang was voor de rol van de Verenigde Staten destijds, maar de gevolgen zijn vandaag waar te nemen. Ik wil de band tussen de Verenigde Staten en de twee belangrijkste steunpilaren in het Midden-Oosten beschrijven. In navolging van Nixons beschrijving worden deze vaak de tweeling van de Verenigde Staten genoemd.

Hoewel het Midden-Oosten een grote regio is, sommigen beschrijven de regio van Marokko tot Pakistan, zal in deze scriptie de aandacht primair uitgaan naar de twee landen die onderdeel uitmaakten van de Amerikaanse *Twin Pillar Strategy*. Hoewel andere landen ook een grote rol speelden in het Amerikaanse Midden-Oosten beleid, zoals Irak en Israël, waren deze secundair ten opzichte van Iran en Saoedi-Arabië. Om verwarring te voorkomen moet gezegd worden dat in sommige literatuur met de *Twin Pillar Strategy* bedoeld wordt op Iran en Israël.⁶ Deze auteurs vinden Israël een belangrijker bondgenoot van de Verenigde Staten

⁶ Het artikel van Watkins en het boek van Radawi Al-Rasheed: A History of Saudi Arabia zijn voorbeelden hiervan.

dan Saoedi-Arabië. Hoewel het te ver voert om de verschillen uit te leggen in de relaties zijn deze totaal verschillend van elkaar en haast niet te vergelijken. Israël is weliswaar belangrijk, maar werd nooit gezien als surrogaat van de Verenigde Staten van waaruit ze hun belangen konden beschermen tegen de Sovjet-Unie of de oliestromen konden beschermen, in tegenstelling tot Iran en Saoedi-Arabië. In tegendeel zelfs. Zowel de oliestromen als de Amerikaanse invloed in het Midden-Oosten zijn voortdurend in gevaar geweest door de Amerikaanse steun aan Israël. Hoewel de Amerikaanse steun voor Israël ook in deze scriptie blijkt, zie ik dit door genoemde redenen niet als pilaar van de Verenigde Staten in het Midden-Oosten. Hoewel beide landen bondgenoten zijn, is de term *Twin Pillar Strategy* alleen op Iran en Saoedi-Arabië van toepassing. De Amerikaanse overheidsbronnen hanteren de term ook alleen voor deze twee staten. Zie voor een nadere uitleg van de definitie zoals ik deze gebruik hoofdstuk twee.

De periode die beschreven wordt in deze scriptie start met een korte inleiding beginnend vanaf de Tweede Wereldoorlog met hoe de Verenigde Staten voet aan de grond kreeg in het Midden-Oosten, tot aan 1989. In veel opzichten een belangrijk jaar. De Ayatollah, grondlegger van de Iraanse Revolutie, stierf in dit jaar. Ook het presidentschap van Reagan eindigde in dit jaar. Dit is belangrijk omdat hiermee ook de *Twin Pillar Strategy* werd beëindigd. Hoewel ogenschijnlijk niet direct van belang is ook de Sovjet terugtrekking uit Afghanistan in 1989 een belangrijke gebeurtenis om als sluitpunt te gebruiken. Dutter gebruikt dit bijvoorbeeld als belangrijk punt in zijn boek over de val van de Sovjet-Unie.⁷ Een van de redenen voor het ontwikkelen van de *Twin Pillar Strategy* was een buffer tegen de Sovjet-Unie creëren. Een gevolg van de strategie werd ook de steun aan de Afghaanse rebellen die streken tegen de Sovjet inval. Maar dit zal in deze scriptie nog nader uitgelegd worden. Toen de Sovjet-Unie zich uiteindelijk terugtrok uit Afghanistan in 1989 was er een vrees minder voor de Verenigde Staten. De vrees dat de Sovjet-Unie de oliestromen zou kunnen bedreigen vanuit de Perzische Golf.

De bronnen die gebruikt zijn, zijn primaire bronnen welke de Amerikaanse buitenlandse betrekkingen aangaan, en secundaire bronnen welke de Arabische landen betreffen. In het *Roosevelt Study Center* in Middelburg bevinden zich microfilms welke primair voor het eerste hoofdstuk van belang zijn en gedeeltelijk het tweede hoofdstuk, met

⁷ L. Dutter, 'The Seventy-Five Years' War, 1914-1989: Some Observations on the Psychology of American Foreign Policy-Making During the 20th Century', *Political Psychology* 12, Nr 3 (1991) 524.

name de gijzelingscrisis die een belangrijke rol speelde in de jaren van het presidentschap van Jimmy Carter. Verder is veelvuldig gebruik gemaakt van de archieven van de *National Security Archives* voor de jaren van Reagans presidentschap.

~ Amerikaanse betrekkingen met het Midden-Oosten

Het Midden-Oosten is voor de Verenigde Staten pas een belangrijke rol gaan spelen sinds de Tweede Wereldoorlog. En dan niet alleen voor de enorme olievoorraden, maar aanvankelijk primair om de strategische ligging. In de geschiedenis van de betrekkingen tussen de Verenigde Staten en het Midden-Oosten spelen enkele onderwerpen een belangrijke rol die zorg droegen voor de vergroting van de Amerikaanse invloed in de regio. Deze gebeurtenissen worden in dit hoofdstuk besproken in de volgende volgorde. Allereerst zal de Tweede Wereldoorlog en de dekolonisatie van de meeste landen in het Midden-Oosten sindsdien behandeld worden. Vervolgens de Koude Oorlog die de landen verdeelde tussen Amerikaanse en Russische invloedssferen. De oprichting van de staat Israël zorgde tevens voor veel verdeeldheid in het Midden-Oosten. Zeker toen sommige Arabische landen vredesbesprekingen gingen voeren met Israël terwijl andere Arabische landen formeel in oorlog bleven. De slechte economie van Groot-Brittannië ging vanaf de jaren '60 spelen en heeft ze uiteindelijk doen besluiten tot een sluiting van de bases oostelijk van het Suez kanaal. Ondertussen speelde de olievraag een belangrijke rol. Sinds de Tweede Wereldoorlog is de vraag om olie alleen maar gestegen, en aangezien het Midden-Oosten de meeste olie bezit speelt dit een belangrijke rol in de wereldpolitiek. Tot slot gaat religie, en hiermee samenhangend nationalisme, een belangrijke rol spelen in de verschillende landen binnen het Midden-Oosten. Dit heeft een grote invloed op de richting en de verhouding van de verschillende landen met de Verenigde Staten. Deze punten zullen in dit hoofdstuk behandeld worden, waarna in hoofdstuk twee dieper op de *Twin-Pillar Strategy* ingegaan zal worden. Hoewel het veel verschillende onderwerpen zijn, zijn al deze achtergronden belangrijk voor de beslissing geweest van de Verenigde Staten om de band met Saoedi-Arabië en Iran aan te halen. Juist om op al deze problemen een antwoord te vinden werd de *Twin Pillar Strategy* ontworpen. De beide landen kregen zo een onmisbare rol voor de strategie van de Verenigde Staten. Zoals in de inleiding is aangegeven zal de nadruk liggen op de relaties met Iran en Saoedi-Arabië gezien dit voor de Verenigde Staten langere tijd de belangrijkste landen in de regio zijn geweest.

De inmenging van de Verenigde Staten in Iran begon tijdens de Tweede Wereldoorlog. In 1941 vielen Rusland en Groot-Brittannië Iran binnen om te vermijden dat Iran, en daarbij de energietoevoer, in Duitse handen zou vallen. Zeker toen de oorlog

voortduurde en de voorraden van de Sovjet-Unie in gevaar kwamen, de noordelijke aanvoerlijnen naar Moermansk werden bestookt door Duitsland, werd besloten om naast een Amerikaanse aanvoerlijn naar Vladivostok een treinverbinding in Iran naar de Russische zuidgrens te gebruiken voor het aanvoeren van goederen. Om dit beter uit te leggen moeten we iets dieper ingaan op de Iraanse politiek. De Iraanse Sjah, Reza Pahlavi, die Iran leidde van 1925 tot 1941, was Duits georiënteerd geraakt. Hij wilde Duitsland gebruiken om zich onafhankelijker van de Sovjet-Unie en Groot-Brittannië te kunnen bewegen. Deze twee rijken vreesden echter deze ontwikkelingen en besloten mede daarom tot een deling van Iran. Tijdens de inval vroeg de Sjah aan de Amerikaanse president Roosevelt om Amerikaanse hulp, deze werd echter door de Minister van Buitenlandse Zaken, Cordell Hull, snel geweigerd.⁸ Toen ook voor de Verenigde Staten de Tweede Wereldoorlog in 1941 begon, nam het belang van Iran in Amerikaanse ogen snel toe. Militairen werden gestuurd om transport en communicatielijnen te verzorgen, maar belangrijker, Amerikanen werden gevraagd om financiële steun op het gebied van veiligheid te verzorgen. Iran werd belangrijk voor de doorvoer van goederen naar de Sovjet-Unie, dat erg om logistieke steun verlegen zat. De Trans-Iraanse spoorlijn, die door de Sjah Reza Pahlavi juist bedoeld was om de Iraanse eenheid te tonen en zelfredzaamheid aan de buitenwereld te laten zien, werd alleen nog gebruikt door de duizenden Amerikaanse troepen die de logistieke steun verzorgden richting de Sovjet-Unie.⁹ Dit wordt gezien als de belangrijkste stap van Amerikaanse invloed in Iran die de eerste jaren na de oorlog alleen nog maar aan belang zou toenemen. De Amerikaanse bases in Iran zorgden namelijk niet alleen voor de logistiek, maar begonnen zich ook meer en meer te mengen in nationale Iraanse zaken als de economie, justitie en defensie aangelegenheden. Cottam beschrijft de twee mogelijkheden die in de Verenigde Staten bij de beleidsmakers rond gingen:

“One was to return to the relatively unimportant position we occupied prior to the war. But the second and preferred policy proposal tells much about how official America saw Iran, the allies, and the kind of role the United States as an awakened world power could play: The second course open to us would necessitate a stronger and broader implementation of policy than we have hitherto attempted. As I see it we could have to decide that our interests in Iran, political and economic, practical and idealistic, are sufficiently important to warrant continuing strong affirmative action regardless of whether or not such action could be

⁸ R. Cottam, *Iran and the United States: A Cold War Case-Study* (Pittsburgh 1988) 62.

⁹ W. Cleveland, *A History of the Modern Middle East* (New-York 2004) 191.

directly related to the prosecution of the war; this is [the] true premise adopted by the British and Soviets who by no means restrict their activities in Iran to promotion of the war effort. This Legation keenly aware of actual or potential Russian and British opposition and faced daily with adviser problems largely the result of proffered help to an ignorant people dominated by leaders who prefer not to be helped is nevertheless inclined to favour the second course.”¹⁰

Deze inmenging in de Iraanse nationale gelegenheden werd gecontinueerd tot aan het einde van de oorlog totdat de beslissing genomen moest worden wat te doen na de oorlog met Iran. Hoofddocent in de Internationale Politiek Doug Stokes schrijft in zijn boek over *Global Energy Security and American Hegemony* dat in 1946 de bevelhebbers van het Amerikaanse leger samen een rapport uitgaven waarin zij stelden wat voortaan de kern van het Amerikaanse beleid zou worden en wat de kern van de *Twin Pillar Strategy* zou gaan worden, het onderwerp van deze scriptie:

“As a source of supply (oil) Iran is an area of major strategic interest to the United States. [...] As a consequence it is in the strategic context of the United States to keep Soviet influence and Soviet armed forces as afar as possible from oil resources in Iran, Iraq and the Near and Middle East.”¹¹

Nadat de Tweede Wereldoorlog was afgelopen overlegden de regeringen van landen die troepen in Iran hadden over de toekomst van Iran. Mohammed Reza Sjah wilde dat de buitenlandse troepen Iran snel zouden verlaten, en over de manier waarop werd door de geallieerde landen op vijf conferenties tussen februari en december 1945 gesproken. De Engelsen wilden een gelijkwaardige terugtrekking (*Pari Passu*), de Russen hadden echter meer moeite met de terugtrekking. Zij hadden alle reden om huiverig te zijn. De Sovjet-Unie had grote olievelden bij de Kaspische Zee liggen, en met een veranderlijk politiek Iraans klimaat die richting het Westen gericht was besloten zij om de afgesproken terugtrekking van 2 maart 1946 langzaam uit te voeren. Alleen al tussen september 1944 en januari 1948 waren er in Iran al elf kabinetten onder zeven verschillende premiers. Daarnaast om de Westerse invloed te kunnen beperken wilden zij in staat blijven om de Iraanse communistische partijen te kunnen blijven steunen. En tot slot wilde de Sovjet-Unie betere concessies uit de

¹⁰ Cottam, *Iran and the United States*, 64.

¹¹ D. Stokes en S. Raphael, *Global Energy Security and American Hegemony* (Baltimore 2010) 84.

onderhandelingen halen, een grote troepenaanwezigheid in het land kon hier goed bij helpen.¹² Ahmed Qavam, premier sinds januari 1946 bewoog uiteindelijk Stalin ertoe om de Russische troepen terug te trekken uit Iran in ruil voor olieconcessies van enkele noordelijke olievelden. Hierop begonnen de Russen met terugtrekking. Helaas voor Stalin stemde het Iraanse parlement (*Majlis*) naderhand tegen de afspraken met Rusland, en gingen de olieconcessies alsnog verloren. Hoewel dus met zowel Engeland als Rusland was afgesproken dat zij de troepen zouden terugtrekken koos de Verenigde Staten voor een beleid dat inzette op een betere verhouding met de nieuwe Sjah, Reza Mohammed Pahlavi.¹³ Dit bleek goed te werken, temeer omdat dit bij de Iraanse bevolking beter lag omdat zij zowel de Engelsen als de Russen verdachten van imperialistische pogingen om Iran over te nemen. Een angst die wijd verspreid is in het Midden-Oosten getuige de vele samenzweringstheorieën die de ronde doen over buitenlandse bemoeienis met binnenlandse aangelegenheden.¹⁴

Saoedi-Arabië, zelf een pas in 1932 gecreëerd land met de samenkomst van de koninkrijken Nadjd en Hijaz, speelde nauwelijks een rol voor de Verenigde Staten in deze tijd. De grenzen met de buurlanden werden de eerste jaren uitgekristalliseerd en stabiliteit voor dit gebied was al eeuwenlang een prioriteit aangezien de heilige steden Mekka en Medina jaarlijks bestemming is van de belangrijkste Islamitische bedevaartstocht. Islam, en daarvan een van de meest strikte richtingen namelijk het Wahabisme, vormt de grondslag van het land. Dit lijkt haaks te staan op de democratische grondslag van de Verenigde Staten, en het heeft ook meerdere malen tot botsingen geleid, maar altijd zorgde de wederzijdse afhankelijkheid voor een blijvende samenwerking. Samenwerking met de Amerikanen wilde de koning wel omdat hij dacht dat dezen minder imperialistisch zouden zijn dan de Engelsen. De Amerikanen waar de koning tot dusverre contact mee had gehad waren primair Amerikaanse zendelingen. Ook zocht de koning een wapenleverancier die de strijd tegen de Hasjemitische koningen van omliggende landen zou kunnen ondersteunen. Charles Crane, een Amerikaans miljonair en voormalig ambassadeur reisde in 1931 rond in het Midden-Oosten en voorzag het belang van de olie in het land en liet proefboringen doen. In 1933 werden diplomatieke betrekkingen aangegaan tussen de twee landen. Maar pas nadat in 1938 olie werd ontdekt groeide de internationale interesse. Sinds de vondst van de grote olievelden in

¹² Bill, *Eagle and the Lion*, 32.

¹³ H. Paolucci, *Iran, Israel and the United States: An American Foreign Policy Background Study* (New-York 1991) 7.

¹⁴ Zie voor meer uitleg hierover het artikel van C. Joseph en M. Zonis, 'Conspiracy thinking in the Middle East', *Political Psychology* 15, Nr 3 (1994).

het land kwam langzamerhand de samenwerking tussen de Verenigde Staten en het koninkrijk tot stand wat bekendstaat als de “*Oil for Security*”. Hoewel het koninkrijk gedurende de Tweede Wereldoorlog neutraal bleef, groeide de samenwerking gestaag. Een goed voorbeeld hiervan is de bouw van het Dammam vliegveld, gebruikt door de Amerikaanse luchtmacht. De Verenigde Staten gaf gedurende de oorlog primair geld aan koning Ibn Saoed om hem te overtuigen. Toen Roosevelt in 1943 aangaf dat Saoedi-Arabië “*vital to the defense of the United States*” was, leverde dit hem 33 miljoen dollar op.¹⁵ Voor de samenwerking tijdens het begin van de Koude Oorlog werd vooral gezocht naar gemeenschappelijke problemen. Het goddeloze communisme is er hier een van. Problemen onderling komen vooral naar voren wanneer Israël ter sprake komt of de interne politiek bekritiseerd wordt. Een verdere uitleg van de samenwerking, en de problemen daarin, tussen de twee landen zal behandeld worden in de volgende hoofdstukken. Maar dit begin van de samenwerking zou leiden tot de opname in de *Twin Pillar Strategy*.

Gedurende de jaren '40 is te zien dat de invloed van de Verenigde Staten in Iran steeds groter wordt. Vanaf 1950 komt hier nog een extra pilaar bij. Die van de financiële steun. Na de Tweede Wereldoorlog had de Sjah al enkele malen tevergeefs geprobeerd om financiële steun te krijgen. Met de inauguratie toespraak door de Amerikaanse president Harry Truman, in januari 1949, kwam de weg open te liggen voor financiële steun voor landen die bilaterale betrekkingen hadden met de Verenigde Staten en behoefte hadden aan steun. De steun aan Iran werd zo een onderdeel van de Truman doctrine. Iran was het eerste land die de zogeheten *Point Four* steun ontving.¹⁶ In 1952 was de steun al opgelopen tot ruim 23 miljoen dollar. In de loop van 1952 zouden echter ook de problemen in Iran verergeren, resulterend in 1953 in enorme Amerikaanse inmenging in de nationale Iraanse politiek. In dit jaar nationaliseerde Mohammed Mossadeqh de olievelden van Iran welke eigendom waren van de Britse overheid. Het Amerikaanse antwoord op de nationalisering was primair dat het neutraal in de onderhandelingen wilde staan. Aan de ene kant hadden Amerikaanse adviseurs al jaren lang betoogd dat het Britse leiderschap ouderwets dacht over de macht die zij konden uitoefenen en dat nationalisatie een reële angst was. De Britten hadden dit echter altijd verworpen. Toen de nationalisering een feit was geworden zochten Amerikaanse bewindslieden naar oplossingen die voor beide partijen aanvaardbaar zouden zijn. Dat er op den duur toch een

¹⁵ S. Beck, ‘Arabia, Yemen, and Iraq 1700-1950’, *Mideast Africa* 16.

¹⁶ Truman legde in zijn inauguratietoespraak uit wat het nieuwe Amerikaanse buitenlandbeleid zou worden. Het vierde punt zegde technische steun toe aan ontwikkelingslanden.

besluit tot een coup door Amerikanen werd voorbereid had verschillende oorzaken. James Bill, Midden-Oosten expert van *Yale University*, geeft er enkelen van aan. De eerste reden waren de Amerikaanse ideeën over communisme, en hun inschatting van Mossadeqs steun daarvoor. De tweede reden die hij aangeeft was de toegankelijkheid van Iraanse olie voor het Westen. Daarnaast lukte het Groot-Brittannië om de Amerikanen te overtuigen van hun ideeën voor een coup en de resultaten van Mossadeqs leiding over Iran.¹⁷ Hierbij moeten we niet vergeten dat begin jaren '50 de angst voor het communisme in de Verenigde Staten flink groeide onder senator McCarthy. Zijn invloed groeide door de groei van communisme in China, de Korea oorlog kwam vaker in het nieuws, en in Vietnam won het communisme aan invloed. Dit alles zorgde ervoor dat de Britten makkelijker hun idee met de Verenigde Staten konden delen wat betreft de angst voor een communistische invloed in Iran. Hierbij is het goed om mee te nemen dat in Iran de communistische *Tudeh* partij gelieerd was met Rusland, en veel steun onder de bevolking genoot. Toen Mossadeq vervolgens flirtte met deze partij kregen veel mensen in het Westen de angst dat een communistische dreiging vanuit Iran, en daarmee de olietoevoer, reëel kon worden.

De coup verliep als volgt. De veranderingen die in 1953, en daarmee de grote Amerikaanse invloed tonen moeten bekeken worden door de bril van Engels-Iraanse betrekkingen. En daarmee de groeiende rol van Mohammed Mossadeqh. Naarmate de jaren vorderden kon Groot-Brittannië steeds minder kracht bijzetten in de interne Iraanse politiek. Daarom wilden zij graag in samenwerking met de Verenigde Staten een grotere samenwerking opzetten. Volgens Cottam begon de voorbereiding van de coup pas in februari 1953, een half jaar voordat de coup uiteindelijk zou plaatsvinden.¹⁸ Het plan was om de Sjah simpelweg Mossadeqh te laten ontslaan, die macht had de Sjah volgens de constitutie. Little geeft duidelijk aan dat Groot-Brittannië deze angst Amerikaanse angst voor het communisme gebruikte om ze te laten participeren in de plannen.¹⁹ Met de komst van Eisenhower als president in 1952 werd er serieus over nadacht hoe Mossadeqh te laten verdwijnen als premier. Wel moet de actie in het licht worden gezien als een actie tussen een samenwerking tussen de geheime diensten van de Verenigde Staten, CIA, en die van Engeland, MI6. Pas na de Iraanse revolutie in 1979 zou de rol van de CIA, in de coup van 1953 in Iran, in de Verenigde Staten pas goed aan het licht komen. Na Mossadeqhs vertrek zou het nieuwe

¹⁷ Bill, *Eagle and the Lion*, 79.

¹⁸ Cottam, *Iran and the United States*, 103.

¹⁹ Little, *American Orientalism*, 35.

regime vervolgens, gesteund met Amerikaans geld, de benodigde dictatoriale basis leggen voor de macht van de Sjah. De traditionele elite zou de machtsbasis gaan vormen voor het nieuwe regime.²⁰ Hoewel de uitvoering iets anders verliep, Mossadeqh bleef aanvankelijk en de Sjah moest vluchten.²¹ Uiteindelijk met veel geluk lukte het om de couppelegers alsnog Mossadeqh af te zetten. Mossadeqh, die de verkeerde partij schuld toedichtte, besloot om de communistische *Tudeh* partij hard aan te pakken en deze partij sloot zich vervolgens bij de opstandelingen aan. De door de Britten ondersteunde Iraanse militairen besloten vervolgens snel om het radio station en andere sleutelplaatsen in Teheran te bezetten, en zo verloor Mossadeq het initiatief en zijn steun onder de bevolking en zag zich genoodzaakt af te treden.²² De Sjah zag goed aan wie hij zijn macht te danken had en zei bij zijn terugkomst dan ook tegen de plaatselijke CIA agent Kermit Roosevelt:

*“I owe my throne to God, my people, my army- and to you.”*²³

God en het Iraanse volk daargelaten, daarvan is nog maar af te vragen in hoeverre die de Sjah steunden, van het leger zou duidelijk blijken dat die net zo goed steun ontving van de beide Westerse grootmachten. In het *National Security Archive* zijn interessante documenten te vinden over deze samenwerking tussen de landen. Eén hiervan is een memorandum aan de president, helaas nu nog steeds voor grote delen geheim, waarin wordt vermeld dat de Sjah voortaan voor zowel Groot-Brittannië als de Verenigde Staten een belangrijke rol gaat spelen:

*“He recognizes now his debt to us and hopes, as he puts it, that we have a realistic understanding of the importance of Iran to us.”*²⁴

In de alinea's hiervoor bleek al dat de Amerikanen erg bang waren voor Sovjet invloed in Iran, maar dit gold voor de gehele regio. De Koude Oorlog speelde een grote rol in de politiek van de twee grootmachten. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog zochten veel landen aansluiting bij ofwel de Sovjet-Unie of de Verenigde Staten, en uiteraard zochten deze twee grootmachten ook invloed in de landen zelf. Gedurende de periode welke deze scriptie behandelt, was het voor beide machten zaak om een zo groot mogelijke invloed te krijgen

²⁰ Cottam, *Iran and the United States*, 107.

²¹ Little, *American Orientalism*, 36.

²² Cottam, *Iran and the United States*, 108-109.

²³ Little, *American Orientalism*, 36.

²⁴ <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB21/02-03.htm>

wereldwijd. Beide machtsblokken kenden echter ook hun grenzen. De Verenigde Staten hadden het erg moeilijk. Zeker tijdens en na de oorlog in Vietnam, om voldoende middelen te vinden om hun invloed te behouden en die te vergroten. Landen die aanvankelijk naar de Sovjet-Unie neigden waren de Arabische landen Syrië, Jemen, Egypte en Irak. Landen die de Verenigde Staten kozen waren veelal de landen die eerst onder Britse bescherming of bezetting stonden. Jordanië, Oman, Israël en Saoedi-Arabië zijn hier voorbeelden van. Dat de Verenigde Staten stabiele landen wilde ondersteunen is al eerder naar voren gekomen. Ze hadden simpelweg betrouwbare bescherming tegen het communisme nodig en daarbij veiligheid voor de olietoevoer in de Perzische Golf.²⁵ Hoewel veel landen zich officieel aangesloten hadden bij de *Non-Aligned Movement*, bleek in de praktijk dat ze zich toch sterk conformeerden en afhankelijk werden van ofwel de Verenigde Staten dan wel de Sovjet-Unie. De verdeling van de wereld tussen de door het Verenigde Staten gesteunde kapitalisme, en de door de Sovjet-Unie gesteunde communisme zorgde voor een grote verdeeldheid in het Midden-Oosten en zou tijdens sommige conflicten de twee grootmachten zelf bijna in conflict met elkaar brengen. Aanvankelijk waren Egypte, Irak en Syrië binnen de invloedssfeer van de Sovjet-Unie. Voor Egypte zou dit later veranderen, na de Jom Kippoer Oorlog, en werd afhankelijk van Amerikaanse steun. De verdeling van de landen werd door beide partijen redelijk goed in acht genomen, maar bij conflicten werd goed gekeken of de eigen partij niet teveel gezichtsverlies leed. Dit zorgde voor massale steun aan de verschillende landen. Vooral bij de conflicten tussen Israël en de Arabische landen speelde dit een grote rol.

De oprichting van de staat Israël in 1948 heeft sindsdien voor veel strubbelingen gezorgd in de verhoudingen tussen zowel Iran als de Arabische landen, alsook tussen de Arabische landen en de Verenigde Staten. Direct al bij de oprichting verklaarden de Arabische landen de oorlog aan de nieuwe staat. Oorlogen tussen Israël en verschillende Arabische staten zouden later nog plaatsvinden in 1956, 1967, 1973 en daarnaast de vele oorlogen van Israël met de door de overige Arabische landen gesteunde groeperingen als PLO, Fatah en Hezbollah. Belangrijk in deze scriptie is echter dat de verhoudingen tussen Israël en Iran gedurende deze moeilijke tijden vrij goed bleven. De verhoudingen met Saoedi-Arabië zijn echter nooit goed geweest. Dit is te verklaren doordat Iran, met een andere richting Islam het Sjiïsme, evengoed bedreigd werd als Israël. Terwijl Saoedi-Arabië juist aan

²⁵ Daarmee samenhangend was de interne politiek van de landen ook van belang. Hoe groot waren de communistische partijen, en hoe sterk werden deze ondersteund door de Sovjet-Unie waren vragen die veelvuldig naar voren komen.

de leiding stond van de Soennitische Islam. Beide landen zagen zich dus onder druk gezet worden door Arabische landen. De handel en steun wederzijds liepen dus decennia lang door. Pas in 1979 zouden de twee landen meer tegen over elkaar komen te staan. In deze scriptie is verder van belang om te onthouden dat de verhoudingen tussen Israël en de Arabische landen een grote invloed hadden op de verhoudingen tussen de Verenigde Staten en Iran en Saoedi-Arabië. De Verenigde Staten steunt om verschillende redenen Israël en vaak zorgt dit voor spanningen met de Arabische landen.²⁶ Erg zichtbaar werd dit in 1973 toen er een oliecrisis gecreëerd werd door de OPEC landen om zo de Verenigde Staten te bewegen om de steun aan Israël stop te zetten. Door het tegen elkaar uitspelen van de verschillende olie exporterende landen konden de gevolgen hiervan beperkt blijven.

Een andere invloedrijke gebeurtenis voor de rol van de Verenigde Staten in het Midden-Oosten was de Britse sluiting van de bases nabij de Perzische Golf. Er zijn verschillende redenen te bedenken waarom de Britten in 1968 besloten tot een terugtrekking van de Britse militairen oostelijk van Suez. De interne economische problemen binnen Engeland worden het meest aangehaald. Maar ook waren de Engelsen van mening dat de Arabische nationalist hun claims op grond in de nabije toekomst meer kracht zouden bijzetten dat tot verder oplopende kosten zouden zorgen. Verder zagen zij dat de wereldmacht status, die zij voor de Tweede Wereldoorlog nog hadden, inmiddels voorbijgestreefd was door de Verenigde Staten. Een veel genoemde reden is dat de Engelsen vonden dat de Verenigde Staten meer verantwoording moesten gaan dragen bij hun nieuwe wereldmacht status. De positie in het Midden-Oosten kon de Verenigde Staten beter verdedigen met de economische macht die zij hadden in tegenstelling tot de situatie in Groot-Brittannië. Een derde motief geeft Professor internationale politiek Steve Yetiv. Hij geeft aan dat de Engelsen de verschillende motieven bekeken waarom en welke bases zij dienden te behouden. De bases in het Midden-Oosten bleken volgens deze studie overbodig. We moeten niet vergeten dat de Koude Oorlog en de angst voor het communisme grotendeels voor de Verenigde Staten speelde en veel minder bij de Britten.²⁷ Dit neemt niet weg het feit dat de Britten deze angst bij de Amerikanen wel enkele malen gebruikten.²⁸ Midden-Oosten specialist Faisal Bin

²⁶ Een National Security Council Messneger Center toont de moeilijkheden aan hoe de Verenigde Staten moet laveren met enerzijds de steun aan Israel, en anderzijds de steun te behouden van de Arabische Staten. Roosevelt Study Center, DDRS Files, film 290787-i1-4.

²⁷ S. Yetiv, *The Absense of Grand Strategy: The United States in the Persian Gulf, 1972-2005* (Baltimore 2004) 29.

²⁸ Lees over dit onderwerp meer in Jeremy Pressman's boek: *Warring friends: alliance restraint in international politics*.

Salman al-Saud beschrijft nauwkeurig hoe de terugtrekking werd voltrokken. Op 16 januari 1968 volgde de beslissing dat de bases voor het einde van 1971 gesloten zouden worden.²⁹ Het liefst zagen zij dat in dit vacuüm de Verenigde Staten zou springen. De Amerikaanse overheid zag dit in aanvang niet zitten, primair door de oorlog in Vietnam en de daardoor ontstane binnenlandse oppositie, maar ook mede door de opkomst van de nationale bewegingen in het Midden-Oosten. Toch moesten zij ook inzien dat wanneer ze veiligheid en duurzaamheid voor wat betreft de energievraag van de Verenigde Staten en haar bondgenoten veiliggesteld moest worden, men wereldwijd moesten kunnen optreden. De Sjah gaf aan dat Iran daar een grote rol in zou kunnen spelen, mits er maar genoeg wapens en dollars richting Teheran zouden komen. Zoals de Amerikaanse historicus Douglas Little schrijft in zijn boek over Amerikaanse diplomatie:

*“The most enthusiastic candidate to succeed John Bull as the region’s policeman, however, was the Shah of Iran, who dreamed of combining his nation’s fabulous oil wealth with high-tech U.S. weaponry to recapture the ancient grandeur of Cyrus the Great.”*³⁰

William Beeman, die gespecialiseerd is in de antropologie van het Midden-Oosten, stelt dat door de Britse terugtrekking de Verenigde Staten sinds 1972 nog de enige Westerse macht is die in de regio actief is.³¹ Probleem was echter wel dat met de problemen die de Verenigde Staten al hadden er veel onwil bestond om al deze machtsbases over te nemen. Johnson besloot daarom om enkele landen massaal te ondersteunen met wapens en honderden miljoenen aan dollars. Met de komst van president Nixon, en zijn claim van de al door Johnson in gang gezette Nixon doctrine zouden de banden nog verder aangehaald worden. Met een dure oorlog in Vietnam en grote nationale demonstraties daartegen, kon de Verenigde Staten geen problemen in het Midden-Oosten erbij gebruiken. Voor de kostbare banden met Saoedi-Arabië en Iran betekende dit dat van deze landen gevraagd zou worden om zelf een actieve rol te spelen in de strijd tegen gezamenlijke vijanden, maar met de hulp van de Verenigde Staten. Voor deze scriptie betekent dit dat dat voor de Iraanse revolutie de banden met de twee landen verder werden aangehaald. Maar dat dit door de moeilijke positie waarin de Verenigde Staten verkeerde dit moeilijk met Amerikaanse troepen te doen was. Daarom was het eerste onderdeel wat uiteindelijk zou resulteren in de *Twin Pillar Strategy*

²⁹ F. Salman al-Saud, *Iran, Saudi Arabia and the Gulf: Power Politics in Transition* (New-York 2003) 10.

³⁰ D. Little, *American Orientalism: The United States and the Middle East since 1945* (Chapel Hill 2002) 140.

³¹ W. Beeman, *The Great Satan VS The Mad Mullahs: How the United States and Iran demonize Each Other* (Chicago 2005) 3.

het ondersteunen van de landen met geld en wapens. Maar dit onderdeel wordt in de volgende hoofdstukken uitvoeriger beschreven.

Olie en het Midden-Oosten zijn twee onderwerpen die erg met elkaar verweven zijn, maar ook afzonderlijk van elkaar veel problemen kent. Het is goed, alvorens verder te gaan, om deze punten te beschrijven. Olie is een van de belangrijkste redenen voor landen wereldwijd om met landen in het Midden-Oosten banden aan te halen. Maar het Midden-Oosten kent ook veel andere problemen die het geheel tot een moeilijk oplosbaar probleem maakt en vergt al decennialang veel aandacht van heersers.

“Petroleum has proven to be the most versatile fuel source ever discovered, situated at the core of the modern industrial economy.”³²

Als bekend verondersteld mag worden dat olie een zeer belangrijke rol speelt voor landen wereldwijd. Maar hoe is de Verenigde Staten zo afhankelijk geworden van olie, en specifiek de olie uit het Midden-Oosten. In 1859 was de Verenigde Staten het eerste land waar de olie-industrie werd ontwikkeld. En sindsdien heeft het voor de Verenigde Staten al meer dan 150 jaar een centrale rol gespeeld voor economische groei. We moeten niet vergeten waar olie allemaal een rol in speelt. Van grondstof voor energie tot verwarming tot aan brandstof voor het transport. De defensie analist Michael Klare beschrijft in zijn boek *Blood and Oil* dat 97% van alle auto's, trucks, bussen, schepen en vliegtuigen afhankelijk is van olie.³³ Hoe belangrijk olie is voor de Verenigde Staten valt niet te onderschatten. Vrijwel elke economische recessie sinds de Tweede Wereldoorlog is een gevolg van een olietekort met daarbij stijgende prijzen.³⁴ Zo zien we goed hoe verweven de olie met de algemene gang van de economie is. De economie is voor een groot deel afhankelijk van de prijs van de olie. Als voorbeeld hoe belangrijk olie is geeft Robert Ebel, van het *Center for Strategic and International Studies*, aan:

“Oil fuels more than automobiles and airplanes. Oil fuels military power, national treasuries, and international politics.”³⁵

³² M. Klare, *Blood and Oil: The Dangers and Consequences of America's Growing Dependency on Imported Petroleum* (New-York 2004) 7.

³³ Klare, *Blood and Oil*, 7.

³⁴ K. Pollack, *A Path Out of the Desert: A Grand Strategy for America in the Middle East* (New-York 2008) 12.

³⁵ Klare, *Blood and Oil*, 9.

Tot in de Tweede Wereldoorlog was de Verenigde Staten in staat om aan de eigen olievraag te voldoen. Maar toen de Verenigde Staten werd betrokken in de oorlog bleek de vraag van de oorlogsindustrie, en daarbij de vraag van het Ministerie van Defensie om olie, groter dan het aanbod. Het werd duidelijk voor president Roosevelt dat olie in combinatie stond met nationale veiligheid. De overheid zag, al voor de Japanse aanval op Pearl Harbor, dat Japan op zoek was naar olierijke gebieden in de wereld. Nederlands-Indië en het Midden-Oosten waren twee gebieden die interessant voor Japan werden. Ook zagen de Amerikanen dat Duitslands opmars naar het oosten consequenties kon hebben voor de olievelden van Roemenië, Rusland en wellicht Irak en Iran.³⁶ En dat in een tijd waarin de Verenigde Staten zelf een grotere vraag naar olie moest oplossen. Voor Roosevelt onderwerpen die te belangrijk waren om aan de vrije markt over te laten. Sindsdien is de Amerikaanse invloed in het Midden-Oosten er één van nationaal belang. In volgende hoofdstukken zal blijken hoe dit de komende presidentschappen is verlopen. Maar dat de Verenigde Staten niet zonder de Perzische Golf kan is wel gebleken. In januari 1974 gaf president Nixon nog aan dat:

*“At the end of this decade, in the year 1980, the United States will not be dependent on any other country for the energy we need to provide jobs, to heat our homes, and to keep our transportation moving.”*³⁷

Weliswaar een mooi statement, maar wanneer we de *United States Annual Energy Outlook 2011*, uitgegeven door het Amerikaanse *Energy Information Administration* mogen geloven zal de afhankelijkheid van olie uit het Midden-Oosten de komende decennia alleen nog maar toenemen.³⁸ Wat maakt het Midden-Oosten zo interessant, en waarom beschermt de Verenigde Staten de Perzische Golf al decennialang als vitaal gebied? Wel, dit is simpelweg omdat de Perzische Golf de meeste bewezen olievoorraden heeft die op aarde aanwezig zijn. Dat werd al verondersteld tijdens de Tweede Wereldoorlog, en dat wordt het anno 2011 nog steeds. Ook is de olieafhankelijkheid sinds de Tweede Wereldoorlog alleen maar gegroeid, en zal dit de komende decennia ook nog zo blijven.³⁹ Het gebied rond de Perzische Golf, dus de zes landen Saoedi-Arabië, Irak, Iran, Qatar, de Verenigde Arabische Emiraten en Koeweit

³⁶ Little, *American Orientalism*, 48-49.

³⁷ A. Cordesman, ‘Us Oil and Gas Import Dependence: Department of Energy Projections in 2011’, <http://csis.org/publication/us-oil-and-gas-import-dependence-department-energy-projections-2011>.

³⁸ U.S. Annual Energy Outlook 2011, Tabel A21, pagina 155.

³⁹ U.S. Annual Energy Outlook 2011.

bevat 64% van de bewezen olievelden wereldwijd. Venezuela, Nigeria en Mexico bezitten 11%. Rusland en de Kaspische Zee regio bevat 7%. De andere 18% is dus nog verdeeld over de rest van de wereld.⁴⁰ Dit laat goed zien hoe invloedrijk de landen rondom de Perzische Golf zijn voor de wereldwijde economie. Dit geeft de landen een cruciale macht, zogenoemde *swing producers*, die een grote invloed hebben voor de stabiliteit van de wereld.⁴¹ Zoals aangetoond ligt de rest van de olie wereldwijd ligt zowel meer verspreid, wat het mogelijk maakt dat deze olielanden elkaars productie kunnen opvangen mocht het door problemen stagneren, en daarnaast is de olie bewerkelijker en moeilijker te bereiken. En dit zal dus alleen maar gaan toenemen de komende decennia. Niet voor niets dat de Verenigde Staten in de *National Energy Policy Development* heeft aangegeven dat de Perzische Golf “*will remain vital to US interests*” en “*a primary focus of US international energy policy.*” Met daarin voor Saoedi-Arabië de rol van “*lynchpin of supply reliability.*”⁴² En aangezien de stabiliteit van de wereldeconomie en industrie afhankelijk is van de olie spreekt het voor zich dat de landen in deze regio belangrijk voor de Verenigde Staten is om goede banden mee te onderhouden. Geen enkele andere regio heeft meer invloed op de olie dan de Perzische Golf.

*“The need for a reliable and uninterrupted flow of oil from the Persian Gulf region to the United States and other industrialized countries represents the first and longest standing vital US interest in the Middle East.”*⁴³

En in dit olierijke gebied moet de Verenigde Staten betrekkingen onderhouden met verschillende landen die al langer problemen onderling kennen. Drie Noorse onderzoekers hebben een goed artikel geschreven waarin ze onderzoeken waarom er zoveel conflicten zijn in het Midden-Oosten. Ze sommen een rijtje op die aangeven hoe moeilijk het politiek en economisch manoeuvreren is in deze regio en dat conflicten grote en lange gevolgen kunnen hebben. Ze startten uiteraard met het al meer dan zestig jaar durende Israël-Palestina conflict die reeds behandeld is. Maar ook kent de regio de afgelopen 30 jaar twee oorlogen waaraan de meeste landen deelnamen van alle conflicten wereldwijd, Irak in 1991 en in 2003, maar ook van de bloedigste en langste interstatelijke oorlog wereldwijd, die tussen Irak en Iran. Daarnaast is de regio omgeven met andere conflictgebieden: De Hoorn van Afrika,

⁴⁰ Klare, *Blood and Oil*, 18 en 20.

⁴¹ Om een beeld te krijgen hoe dit werkt geeft het artikel van Sarah Yizraeli, ‘How important is Saudi Oil’, *Middle East Quarterly* maart 2000.

⁴² Stokes & Raphael, *Global Energy Security*, 82.

⁴³ *Ibidem*, 82-83.

Afghanistan, de Kaukasus en Soedan. Het Midden-Oosten is tevens de meest bewapende regio wereldwijd. Ook voor de toekomst ziet het er niet rooskleurig uit, verwacht wordt dat waterconflicten in de toekomst een grote rol gaan spelen. Het Midden-Oosten staat bovenaan de lijst van regio's waar conflicten verwacht worden op dit gebied. Om af te sluiten met de opsomming lopen de verschillende landen in het Midden-Oosten ook nog achter op sociaal, economisch en politieke ontwikkeling.⁴⁴ Al met al geen makkelijke opgave voor de Verenigde Staten om hierin toch decennialang al de meest invloedrijke rol te spelen. Een grote aanpassing hierin kwam echter met de opkomst van de Islam, en de Iraanse Revolutie.

Religie en nationalisme is een laatste, maar zeker geen onbelangrijk punt. Tijdens vorig onderzoek naar de bewegingen Hamas en Fatah heb ik uitvoerig de verschillende perioden beschreven van soorten nationalisme binnen de Arabische landen.⁴⁵ Ik herhaal ze nog even kort. Met de stichting van Israël ontstond er een tegenbeweging van Arabische landen die gezamenlijk onder de Egyptische Gamal Abder Nasser de strijd met Israël aangingen. Toen de Arabische landen zowel in 1948 als in 1967, de Zesdaagse Oorlog, gemakkelijk werden verslagen viel het pan-Arabische idee uiteen. Daarvoor in de plaats kwamen nationale groeperingen. Voor het beleid van de Verenigde Staten veranderde weinig deze jaren. Israël en Iran werden nog altijd gezien als belangrijke steunpunten. Toen deze nationalistische bewegingen ook weinig betekenden voor de bevolking begon de steun voor de religieuze groeperingen te groeien. Een belangrijk land, het eerste land dat overging op de Islam als belangrijkste aspect van het regime was Iran. Daarmee werd Iran ook het land die nu die Islam kon gebruiken om de verhoudingen met de Arabische landen te verbeteren. Sinds 1979 heeft Israël een slechte verhouding met Iran, dat anno 2011 nog steeds voortduurt en zelfs erger lijkt te worden. Hoewel zowel Iran als veruit het grootste gedeelte van de bevolkingen in de Arabische landen Islamitisch is, moeten we hierbij wel in gedachten houden dat waar de Islam in Iran Sjiitisch is, die in de meeste Arabische landen Soennitisch is. De grote splitsing gaat terug tot de oorsprong van de Islam, het onderwerp was wie de opvolger van de vierde Kalief zou worden. Verder verschilt ook de taal en cultuur veel van elkaar. In het licht van deze scriptie bekeken niet van belang. Wat wel van belang is, is dat de Islam slechts ten dele gebruikt kan worden voor eenheid in het Midden-Oosten. De splitsing

⁴⁴ Sorli, Gleditsch en Strand, 'Why is there so much conflict in the Middle East'.

⁴⁵ D. Colijn, 'Geloof, Hoop of het Zwaard: Wat Verklaart de Verkiezingswinst van Hamas, Ideologie of Praktijk?', Ba-Scriptie Universiteit Leiden (2009).

speelt nog altijd een grote rol en aanslagen tegen elkaars heiligdommen, en hieruit voortkomende scheidingen van politiek, deden zich al die tijd al voor.

In dit hoofdstuk is aangetoond hoe de geschiedenis, hoewel pas sinds de Tweede Wereldoorlog, toch veel moeilijke kanten kent. Al direct moest de Verenigde Staten handelen met een grote tegenspeler in de regio, de Sovjet-Unie, die daarnaast ook een veel grotere en sneller invloed kon uitoefenen omdat het simpelweg dichterbij de regio aanwezig was. Met de oprichting van de staat Israël ontstonden veel strubbelingen in de verhoudingen tussen enerzijds de landen in het Midden-Oosten onderling, en anderzijds ook met de Verenigde Staten. De Verenigde Staten werd daarnaast ook gedwongen om zich nog meer te profileren in de regio aangezien hun bondgenoot, Groot-Brittannië, zich terug ging trekken uit de regio met het gevaar dat de Sovjet-Unie de ontstane leemte zou opvullen. En deze moeite was primair voor de olie belangen. De meeste olie wereldwijd ligt nog altijd onder zes landen in de regio. Om deze regio strijden niet alleen de landen in de regio zelf, maar ook zeker de wereldmachten waarvan de industrie niet zonder olie kan. Na decennialang aanwezig te zijn waren de Verenigde Staten in verschillende problemen verwickeld waarin ze moesten manoeuvreren. Van *containment* van het communisme naar bescherming van de grote olievelden tot aan beloftes aan lokale heersers en simpelweg prestige. Dit alles zorgde voor strategische dilemma's. Strategie versus capaciteiten, globalisering versus regionalisme, unilaterisme versus multilaterisme. Een grote verandering kwam ook met de opkomst van religie en nationalisme, waardoor de Verenigde Staten gedwongen werd om de strategie te wijzigen. Over deze strategie gaan de komende twee hoofdstukken.

~ De opkomst van de tweeling in het Midden-Oosten

*An eagle flew up to a lion and asked him to be his partner. "I don't see why not," replied the lion. "But first you must give me your long wing-feathers as a pledge that you will keep your promise. How will I be able to trust you as a friend if you do not stay here with me?"*⁴⁶

Na een inleiding op de Amerikaanse betrekkingen met het Midden-Oosten en waarom deze zo van belang zijn, zal in dit hoofdstuk verder worden ingegaan op de *Twin-Pillar Strategy*. Deze strategie zou decennialang een van de belangrijkste speerpunten worden van het Amerikaanse beleid. Allereerst zal onderzocht worden wat de strategie is en hoe deze tot stand kwam. Vervolgens zal gekeken worden waarom de strategie noodzakelijk was, tegen wie werd deze ontwikkeld en voor welke belangen. Hoe functioneerde de strategie en hoe gingen de verschillende Amerikaanse presidenten hiermee om zal in dit hoofdstuk behandeld worden. De Nixon doctrine speelde een grote rol gedurende de jaren '70, deze zal in dit hoofdstuk dan ook worden bekeken. Het eindigen van de strategie en de hiermee samenhangende Carter- en Reagan doctrines worden vervolgens nader in hoofdstuk drie uitgewerkt.

Met de Britse terugtrekking uit de Perzische Golf veranderden verschillende zaken. Voorheen hadden de Britten de Russen buiten de Perzische Golf weten te houden en ook de stabiliteit intern in de landen kunnen waarborgen. Door de Britse terugtrekking kwam hier een vacuüm waar naast de Sovjet-Unie ook de regionale machten winst uit dachten te kunnen halen. Voor de Verenigde Staten betekende deze terugtrekking een groot probleem, en dan vooral het onomkeerbare van het besluit. Uit verschillende documenten blijkt deze angst. Bijvoorbeeld uit een verslag van een briefing gegeven aan Secretary of State, Rusk:

*"In our judgment, a total withdrawal of British military forces in the next few years would seriously undermine the Western position in the Gulf. It will take another five years at least before the economic and political development of the Gulf states has progressed sufficiently to create an indigenous base for political stability. In the interim, at least a small British military presence will be an essential stabilizing force."*⁴⁷

⁴⁶ Aesop, *Aesop's Fables translated by Laura Gibbs* (Oxford 2002) 27. To show the relation of the eagle, United States, who asks the lion, symbol of Iran, to work together.

⁴⁷ FRUS, 1964-1968, Volume XXI Near East Region, 122, Briefing Memorandum of Battle to Rusk.

In een samenvatting van een CIA werkgroep die zich bezighield met de Britse terugtrekking blijkt duidelijk de problemen die de Verenigde Staten voorzagen. Naast de Sovjet dreiging was dit de interne stabiliteit van de landen in de regio en de samenwerking tussen verschillende landen in gevaar komen mochten de Bitten terugtrekken. En dit terwijl de Verenigde Staten niet de middelen of het vertrouwen had dat ze deze rol over zou kunnen nemen:

*“It is neither politically feasible nor desirable for the US to “replace” the British presence in the Persian Gulf. Our policy should be directed along the lines of (a) encouraging the British to maintain as much of their present special role in the Gulf as they can, as long as possible (including their role as principal arms supplier to various Gulf states); (b) encouraging the Saudis and Iranians to settle their outstanding differences regarding the median line and other issues; (c) encouraging greater political and economic cooperation generally among the Gulf states; and (d) avoiding an undue military build-up by Gulf littoral states.”*⁴⁸

Hieruit blijkt dat de Verenigde Staten twijfelde of ze zich al dan niet zouden inmengen, maar werd uiteindelijk alleen al door de enorme energievoorraden in de regio gedwongen om een rol hierin te gaan spelen. Er is dus geen andere mogelijkheid te bedenken dan dat de olie hier een rol in moest spelen voor de Verenigde Staten. Niet zozeer dat de olie voor de Verenigde Staten zelf van onmisbaar belang zou zijn, er werd immers genoeg olie uit Noord- en Zuid-Amerika gehaald, maar belangrijker was het voor de partners in West-Europa en Japan. Wanneer de Verenigde Staten enerzijds de Europese partners binnen het NAVO bondgenootschap wilde houden, en daarnaast de mogelijkheid blijven behouden dat de Europeanen Amerikaanse producten konden betalen, en de Japanse industrie ook bleef draaien, moesten zij goede en betrouwbare energiestromen creëren.

Hoewel de term *Twin Pillar Strategy* pas in 1972 voor het eerst werd gebruikt, begon de hele gedachte achter het steunen met geld en wapens van lokale partners met de Nixon Doctrine. De Nixon Doctrine die op 3 november 1969 in Guam werd uitgesproken, omvatte de volgende onderdelen. Ten eerste zou de Verenigde Staten zich aan al zijn verplichtingen en verbanden houden; *“To keep all of its treaty commitments.”* Ten tweede zou de Verenigde

⁴⁸ FRUS 1964-1968 Volume XXI Near East Region, 131 Record of Meeting IRG/NEA 68/8.

Staten bescherming bieden tegen kernmachten, lees de Sovjet-Unie, die ofwel een verbond hadden met de Verenigde Staten dan wel van primair belang waren voor de Verenigde Staten. Het derde punt, dat voor deze thesis wellicht het meest interessant is, vormde de belofte dat de Verenigde Staten weliswaar verder zou gaan met landen steunen met geld en materieel die daarom vroegen, maar Nixon gaf ook aan dat hij van de landen zelf een actieve houding verlangde qua mankracht: “*But we shall look to the nation directly threatened to assume the primary responsibility of providing the manpower for its defence.*”⁴⁹ In 1969 had de Verenigde Staten bijna 500.000 soldaten gelegerd in Vietnam, waarvan er dat jaar ruim 11.5 duizend stierven. En daarbij is het een understatement om te zeggen dat de oorlog in Vietnam onder de Amerikaanse bevolking niet erg populair was. Nog meer troepen sturen naar landen, hoewel zelfs van essentieel belang voor de Verenigde Staten, zou niet te verdedigen zijn in de binnenlandse Amerikaanse politiek. Daarom werd van lokale mogendheden verlangd dat zij zich, in ruil voor moderne Amerikaanse middelen, zouden inzetten voor de strijd tegen het communisme.

Groot-Brittannië had in 1969 aangegeven dat ze hun troepen zou terugtrekken uit de Perzische Golf, door de regering Nixon werd er daarom gezocht naar mogelijkheden om in dit vacuüm te stappen. De vrees bestond dat anders de Sovjet-Unie in dit machtsvacuüm zou stappen. Een grote verandering kwam in het jaar 1972. Op 9 april van dat jaar tekenden Irak en de Sovjet-Unie een vriendschap- en samenwerkingsverdrag. De Sovjet-Unie bouwde het leger op dat in 1980 Iran aanviel en een decennium later ook Koeweit. Deze samenwerking ging ver op het gebied van defensiesamenwerking. Artikel 9 zegt bijvoorbeeld dat de landen: “[d]evelop cooperation in the strengthening of their defense capabilities.” Volgens Yetiv erg bijzonder, een dergelijke vergaande samenwerking werd niet gezien met de andere belangrijke Sovjet steunpilaren Egypte en India.⁵⁰ Deze gebeurtenis zorgde voor veel onrust in Washington, en snel werd besloten dat de Verenigde Staten haast moest maken met de aanwezigheid te vergroten in de Perzische Golf. Een maand na het tekenen van het verdrag tussen de Sovjet-Unie en Irak landden in Teheran president Nixon en nationale veiligheidsadviseur Henry Kissinger om de banden met Iran verder aan te halen.⁵¹ De Nixon doctrine in de praktijk. Tijdens dit bezoek werd aangegeven dat de Sjah toegang kon krijgen tot de nieuwste wapensystemen, mits hij de veiligheid van de Amerikaanse belangen kon

⁴⁹ Nixon Doctrine. Te zien op www.americanforeignrelations.com/A-D/Doctrines-The-Nixon-doctrine.html. Voor het laatst bezocht op 25 augustus 2011.

⁵⁰ Yetiv, *Absence of Grand Strategy*, 30.

⁵¹ Ibidem.

waarborgen en Irak in toom kon houden. De Sjah stemde in, hij wilde maar al te graag weer de oude grandeur herstellen van de Perzische rijken en hij kon nu, met de nieuwste Amerikaanse wapens en training, weer regionaal de grootste macht gaan vormen.

In augustus 1972 gaf de staatssecretaris van buitenlandse zaken voor het Nabije Oosten en Zuid-Aziatische zaken Joseph Sisco aan het congres een toespraak waarin hij de lijnen uitstippelde van de Amerikaanse belangen en beleid voor het Midden-Oosten. Van de negen punten was vooral punt 4 van belang. Deze was als volgt:

*“Assist in the modernization of the armed forces of Iran and Saudi Arabia to enable them to provide effectively for their own security and to foster the security of the region as a whole.”*⁵²

National Security Study Memorandum 66 is ook een goed document welke laat zien hoe de strategie vorm werd gegeven.⁵³ Het document toont het onderzoek welke gedaan was naar de Britse terugtrekking en de zaken die de Verenigde Staten kon doen hiermee. Uitslag hiervan was dat er meer vertrouwen moest komen in landen als Saoedi-Arabië en Iran.⁵⁴ Hieruit blijkt duidelijk dat de lijn al naar zowel Iran als Saoedi-Arabië was uitgeworpen en dat deze twee landen de boventoon konden gaan voeren in de regio. Iran kon militair de regio beveiligen en beïnvloeden, voor Saoedi-Arabië werd een financiële rol bedacht met de grote voorradige olievoorraden. Er moest dus verschil gemaakt worden tussen de twee landen. Washington zag ze als aanvullend op elkaar. Iran had een grotere en beter opgeleide populatie. Bovendien was de industrie en de militaire ontwikkeling van Iran veel verder dan die van Saoedi-Arabië. Saoedi-Arabië had echter de grootste olievelden ter wereld, en deze mochten onder geen beding in handen komen van de Sovjet-Unie. Dit was al gezegd na de Tweede Wereldoorlog en we zullen het later weer tegenkomen bij de andere twee doctrines die gingen gelden voor de regio.

De eerste jaren liep de samenwerking vanuit het oogpunt van de Amerikanen goed. Iran betaalde uit de eigen inkomsten voor de Amerikaanse wapens, en de regio leek veilig voor de Amerikaanse belangen. In zijn vierde report aan het Congres preeft Nixon dan ook

⁵² R. Bell, ‘Expansion of American Gulf Policy by three American Presidents’, artikel te vinden op: <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1990/BRB.htm>, voor het laatst bezocht op 25 augustus 2011.

⁵³ National Security Memorandum 66, te vinden op (voor het laatst bezocht op 25 augustus 2011): <http://www.nixonlibrary.gov/virtuallibrary/documents/nationalsecuritystudymemoranda.php>

⁵⁴ Little, *American Orientalism*, 144.

Iran en Saoedi-Arabië voor hun inzet op het gebied van de regionale stabiliteit. Verder gaf hij aan dat de Perzische Golf regio in de toekomst aan belang zou gaan toenemen omdat de afhankelijkheid van olie verder zou gaan toenemen voor de industrieën van de Verenigde Staten, West-Europa en Japan.⁵⁵ Toen echter in 1973 de oliecrisis uitbrak, en de door Amerikaanse steun aan Israël gestopte olietoevoer aan de Verenigde Staten en Nederland door de OPEC, zagen de Amerikanen in dat de olieafhankelijkheid van het Midden-Oosten groter was, maar de invloed op de participerende landen juist minder dan gedacht. Van nu af werd de regio en de oliestromen als onmisbaar gezien, naast Europa en Oost-Azië. Gekozen werd voor meer zichtbaarheid in de Perzische Golf en op het aanhalen van banden met diverse landen in de regio. Een voorbeeld van het eerste is dat de Amerikaanse marine zich meer zou laten zien en dat de marinebasis op Diego Garcia flink werd uitgebreid en voortaan springplank zou worden voor operaties in het gebied. Maar nog altijd werd er geen aparte *Unified Combatant Command* voor de regio gemaakt. Een UCC staat voor de mate van militaire aanwezigheid in een gebied in de wereld. Zo waren er voorheen *USNORTHCOM*, *USSOUTHCOM*, *USPACOM* etc. om zo wereldwijd een militaire aanwezigheid te hebben. Het UCC wat uiteindelijk pas in 1983 verantwoordelijkheid voor het Midden-Oosten zou nemen werd *USCENTCOM*, de *United States Central Command*. Voor Iran betekende de samenwerking in ieder geval een enorme hoeveelheid wapenaankopen. Waar ze tussen 1969 en 1971 voor 750 miljoen dollar aan wapenaankopen deden, werd deze tussen 1972 en 1978 meer dan 2 miljard, per jaar. Iran werd in deze periode verantwoordelijk voor een derde van de Amerikaanse wapenexport.⁵⁶

De band tussen de Verenigde Staten en Saoedi-Arabië was al deze jaren stabiel. De oliestromen vloeiden veilig, de olieprijsen waren laag, en de Amerikaanse banden met de nieuwe koning Faisal die Saoedi-Arabië leidde sinds 1964 waren goed. De jaren '70 veranderde de verhoudingen echter. Het absolute dieptepunt in de verhoudingen werd veroorzaakt door de Jom Kippoeroorlog in 1973. Het verschil was dat de Verenigde Staten in de oorlog Israël steunde, en Saoedi-Arabië voor de Arabische broederlanden Egypte en Syrië niet teveel gezichtsverlies wilde. Het is de eerste keer dat het oliewapen werd ingezet. Ondanks dat de Amerikanen publiekelijk hadden verklaard dat de Saoedi 's nooit een olie embargo zouden instellen tegen de Verenigde Staten bleek dat ze dit na de Amerikaanse 2.2

⁵⁵ Bell, 'Expansion of American Persian Gulf Policy'.

⁵⁶ Yetiv, *Absence of Grand Strategy*, 31.

miljard dollar steun aan Israël wel deden.⁵⁷ Al binnen enkele weken verdriedubbelde de prijs van een vat olie naar 11 dollar. Deze relatieve hoge olieprijs zorgde ervoor dat de jaren tussen 1974 en 1985 bekend staan als de jaren waarin Saoedi-Arabië haar infrastructuur kon ontwikkelen. De eerste twee 5-jaren plannen werden begonnen en zorgde voor nieuwe pijplijnen, communicatiemiddelen en nieuwe havens. De olie-inkomsten hadden de koning dus geen windeieren gelegd en qua invloed wereldwijd was de koning enorm gegroeid. Waar Saoedi-Arabië na de Tweede Wereldoorlog nog een leeg en arm gebied was, was de bevolking echter binnen 30 jaar het rijkste per hoofd van de bevolking.⁵⁸ Gedurende de presidentsjaren van Nixon en Carter was de band met Saoedi-Arabië primair gestoeld op de olie enerzijds, en wapenverkopen aan de andere kant. De Verenigde Staten probeerde de hoge olie-uitgaven recht te trekken met wapenverkopen aan Saoedi-Arabië. Tussen 1970 en 1979 werd er voor 3.2 miljard aan wapens verkocht aan het land.⁵⁹ Daarnaast werd de *United States Military Training Mission* (USMTM) uitgebreid. Deze MTM, opgericht in 1957, is de grootste en een nog altijd bestaande militaire steun voor een land wereldwijd.⁶⁰ Hoewel niet altijd even zichtbaar, en zeker kleiner dan de Britse militaire steun in de omgeving, is deze USMTM wel onmisbaar voor de stabiliteit van het koninkrijk. In 1978 waren er 675 Amerikaanse militairen aan het werk in Saoedi-Arabië, geen noemenswaardig groot aantal wellicht, maar de Verenigde Staten heeft in het land al van begin af aan grotendeels vertrouwd op particuliere militaire bedrijven. Waarvoor er in 1978 al ongeveer 10.000 mensen werkzaam waren.⁶¹

Hoewel 1973 een dieptepunt in de betrekkingen tussen de Verenigde Staten en Saoedi-Arabië vormde, werd er op andere vlakken goed samengewerkt. Een voorbeeld wat voor de stabiliteit van de *Twin Pillar Strategy* erg belangrijk werd, was de situatie in Jemen. In 1970 werd er een bestand bereikt tussen Noord- en Zuid-Jemen, maar dit resulteerde er niet in dat de problemen rond de grenzen opgelost waren. Bovendien werd Jemen gesteund door de Sovjet-Unie, wat uiteindelijk alsnog de hele strategie zou ondermijnen. Deze was inmiddels ontworpen om onder andere betrouwbare oliestromen te waarborgen. Oplossingen hiervoor kwamen er in diepere samenwerking tussen de twee bondgenoten. De Verenigde Staten

⁵⁷ R. Kaiser en D. Ottoway, 'Oil for Security fueled close ties but major differences led to tensions', *Washington Post Company Articles* 2003, 1.

⁵⁸ Cleveland, *Modern Middle East*, 451.

⁵⁹ J. Stork en M. Wenger, 'US in the Persian Gulf: From Rapid Deployment to Massive Deployment', *Middle East Report* 168, (1991) 23.

⁶⁰ A. Brown, *Oil, God and Gold: The Story of Aramco and the Saudi Kings* (New-York 1999) 261.

⁶¹ Stork & Wenger, 'US in the Persian Gulf', 23.

ondersteunde Saoedi-Arabië in de situatie rond Jemen. Onder andere door vliegtuigen te plaatsen. Saoedi-Arabië ondersteunde de strijd verder met meer geld naar anticommunistische groepen te sturen in bijvoorbeeld Angola, Afghanistan en Ethiopië.⁶²

Zoals aangegeven bestond er echter wel een meningsverschil op het gebied van de Israël politiek. Waar de Verenigde Staten Israël zien als een partner in het Midden-Oosten, en belangrijk om als partner te houden voor enerzijds de interne Amerikaanse politiek en anderzijds om de stabiliteit in de regio te kunnen blijven waarborgen, zien de Arabieren het Joodse land vanuit een heel ander perspectief. De oorlog met Israël in 1973 was alweer de vierde tussen een Arabisch land enerzijds en Israël anderzijds binnen 25 jaar. Er was veel verzet tegen partijen die de banden probeerden aan te halen met Israël en er vonden veel protesten plaats in de Arabische landen waar het wel gebeurde. Dan kon koning Faisal van Saoedi-Arabië, als machthebber van de twee heiligste plaatsen binnen de Islam al zeker geen voorloper worden in de besprekingen en steun voor Israël of de Verenigde Staten. Een goed voorbeeld is het feit dat de Amerikaanse schepen afhankelijk waren van Saoedische olie tijdens operaties in de regio. Dit ging vele jaren goed, totdat in 1973 de oorlog uitbrak en er veel protest ontstond tegen Amerikaanse belangen in het land. Israël leed dusdanige grote verliezen tijdens de verrassingsoorlog dat directe Amerikaanse steun nodig bleek. Amerikaanse vliegtuigen vlogen opzichtig naar Tel-Aviv met de voorraden en dit zorgde voor veel protest, wat weer oorzaak bleek voor Arabische sancties. Op 21 oktober 1973 zette koning Faisal, als voorbeeld en om de interne onrust te smoren, de olie aanvoer stop van de Amerikaanse patrouilleschepen. Even later zelfs de complete olie toevoer aan het Amerikaanse leger. Het Pentagon kon dit alleen oplossen door de Britse olie maatschappijen in de regio te bellen om tijdig bij te springen.⁶³ Alleen door middel van dubieuze constructies kon even later weer de olietoevoer op oude hoeveelheden doorgaan. Dit met de toezegging van koning Faisal, die het uiteraard wist en toestond:

“God help you if you get caught, or if it becomes a public issue.”⁶⁴

Normalisatie van de oliestromen richting de Verenigde Staten zou nog lange tijd duren. Zelfs het bezoek dat Minister van Buitenlandse Zaken Henry Kissinger aan Koning Faisal na de

⁶² J. Pollack, ‘Saudia Arabia and the United States, 1931-2002’, *Meria Journal* 6, Nr 3 (2002). Paginanummer niet beschikbaar.

⁶³ Brown, *Oil, God and Gold*, 295.

⁶⁴ Ibidem, 296.

oorlog verrichtte verbeterde niet de situatie. Dit bezoek liep niet goed. De koning zegde pas normalisatie toe wanneer Jeruzalem weer vrij van Joodse bezetting kwam, wat nog even konden volgens Kissinger. Toen Kissinger vervolgens over een muurschilderij opmerkte of daarin de Arabische woestijn werd afgebeeld, en hij hier een ontkennend antwoord op kreeg waarin werd verteld dat het de Heilige Oasis was, merkte Kissinger op dat alleen deze opmerking al de olieboycot met een maand verlengde.⁶⁵

Met de komst van president Ford op 6 december 1973 veranderde weinig aan de politiek die Henry Kissinger reeds had ingezet en de jaren daarna voortzette. Kissinger hield zich voornamelijk bezig met het Midden-Oosten. Een duidelijk teken om te laten zien dat hij de ingestelde politiek continueerde kwam aan het licht tijdens een onderhoud in het Witte Huis in 1973 waarin hij stelde:

*“It has been a cardinal point in our policy over the past several years to encourage Iran to intensify its cooperation with other moderate anti-communist states in the region, particularly, Saudi Arabia.”*⁶⁶

Verbetering in de relatie met Saoedi-Arabië kwam pas met de komst van de nieuwe koning, Khalid, nadat koning Faisal op 25 maart 1975 door een aanslag om het leven kwam. Dankzij Khalid werd de olietoevoer naar de Verenigde Staten pas weer genormaliseerd. Dit toonde weer goed aan hoe afhankelijk de Verenigde Staten was van de olie uit het koninkrijk. Dit bleek ook uit het feit dat president Ford in mei 1975 een diner aanbood aan de nieuwe kroonprins Fahd. Hij bracht hiermee als wederdienst, voor het normaliseren van de olietoevoer, Saoedi-Arabië op het topniveau van de internationale politiek toen hij de volgende lovende woorden sprak:

“Saudi Arabia is a nation which has grown in many ways in the last few years in world importance. Their supplies of energy are crucial to the well-being of people in many nations. They produce their own oil for world consumption beyond which perhaps would be best for them. The wealth that has flowed to Saudi Arabia from these sales has been invested around

⁶⁵ Brown, *Oil, God and Gold*, 302.

⁶⁶ B. Reich en S. Gotowicki, ‘The United States and the Persian Gulf in the Bush administration’, Royal United Services Institute and Brassey’s Yearbook, 1991, (1991) 5.

the world in a very responsible and productive way. This responsible and unselfish action has saved the entire economic structure of the world from disruption.”⁶⁷

Voor Iran gold dat de betrekkingen gedurende de jaren '70 goed bleven. De Sjah had de boodschap van eigen verantwoordelijkheid goed door, en al in 1973 vochten 1200 Iraanse commando's, ingevlogen door Amerikanen nieuw geleverde helikopters, naar Oman om daar communistische rebellen te bestrijden.⁶⁸ Een keerzijde van het verlangen van de Sjah om op technologisch niveau gelijk te komen met de Westerse geïndustrialiseerde landen was de enorme kostenpost die Iran had om dit niveau te handhaven. Weliswaar gebruikte hij de onrusten van 1963, de Witte Revolutie, om meer te doen voor het volk. Het onderwijs werd verbeterd, de positie van de vrouw was nog nooit zo goed geweest, het eigendom van landwetten werd hervormd en de gezondheidszorg verbeterde waardoor minder kinderen stierven. De populatie groeide dan ook van 25.8 miljoen mensen naar 33.4 miljoen in 10 jaar tijd.⁶⁹ Toch hielpen deze hervormingen niet veel mee om de populariteit van de Sjah te vergroten. Hij vergat de religie mee te nemen in zijn hervormingen, en veel veranderingen botsten met Islamitische wetten. Ook de harde opstelling van de Sjachs geheime dienst, de *SAVAK*, en de ongelijke inkomensverdeling zetten kwaad bloed. Vanaf eind jaren '60 kwamen dan ook de eerste guerrillagroepen in opkomst. Eén daarvan was communistisch, de *Fadayan-i Khalq*, de ander was Islamitisch, de *Mujahedin-i Khalq*. Ondanks de harde opstelling van de *SAVAK*, sloten steeds meer Iraniërs zich bij de groepen aan. In 1975 besloot de Sjah als antwoord hierop om nog harder op te treden, nog maar één partij werd voortaan toegestaan, de *Rastakhiz*, of herrijzenispartij.⁷⁰ De Amerikaanse betrekkingen met Iran bleven tot het eind van de jaren '70 uitstekend. Er werd voor miljarden verkocht aan wapentuig en de Sjah en Ford en Carter spraken elkaar veelvuldig. Iran werd destijds nog wel toegestaan om nucleaire reactoren te bouwen. Met *National Security Decision Memorandum 324* mocht Iran 23 kernreactoren bouwen.⁷¹ Deze zouden echter nooit gebouwd worden voordat in 1979 de zaken veranderden. Amerikaanse kritiek op het Iraanse optreden tegen de burgerbevolking kwam weinig voor. Niet onder Nixon en Fords leiderschap, en slechts weinig door Carter.

⁶⁷ Brown, *Oil, God and Gold*, 307.

⁶⁸ Little, *American Orientalism*, 145.

⁶⁹ Cleveland, *Modern Middle East*, 296.

⁷⁰ *Ibidem*, 299.

⁷¹ <http://www.fordlibrarymuseum.gov/library/document/nsdmnssm/nsdm324a.htm>

In dit hoofdstuk is behandeld wat de *Twin Pillar Strategy* inhield en hoe deze tot stand kwam. De strategie werd ontworpen naar aanleiding van de Amerikaanse vraag naar meer invloed in de regio, maar zonder dat ze daarvoor Amerikaanse troepen hoefden te legeren in de regio. Dit was primair noodzakelijk om de Perzische Golf te beschermen tegen communistische invloeden. Secundair speelden andere belangen een rol. Waar Groot-Brittannië voorheen de Westerse partijen steunden, bleek dat zij dit eind jaren '60 moesten beëindigen. Om de regio toch te beschermen tegen communistische invloeden werd de Verenigde Staten genoodzaakt om in dit vacuüm te springen. Ook om verschillende nationalistische dekolonisatie golven te sturen. De strategie had twee doelen. Het eerste was het veiligstellen van de oliestromen, die onmisbaar waren voor de industrieën van de vrije wereld. Het tweede doel was het weerhouden van de Sovjet-Unie om machtsbases te openen in de regio en ze zo bij de energiestromen vandaan te houden. Wanneer één van de twee faalde zou de olieprijs al stijgen en de macht van de Verenigde Staten verkleinen. In het volgende hoofdstuk zal dit nog duidelijker blijken met de twee volgende doctrines en de komst van president Reagan in het Witte Huis.

~ De ondergang van de tweeling in 1979

De grote veranderingen in de verhouding tussen de Verenigde Staten en het Midden-Oosten vonden plaats in en na 1979. Wat gebeurde in de landen Iran en Saoedi-Arabië, en wat voor invloed had dit op de relaties met de Verenigde Staten. In hoeverre was de Verenigde Staten hier zelf verantwoordelijk voor, en hoe reageerden zij hierop. Dit zijn vragen die in dit hoofdstuk centraal staan. Allereerst zal beschreven worden hoe de revolutie in Iran tot stand kwam, en daardoor een van de twee pilaren in de strategie verloren ging. Daarna zal uitgelegd worden hoe de Verenigde Staten hiermee om ging. De Nixondoctrine, die de grondslag vormde voor de *Twin Pillar Strategy*, werd langzaam aangevuld en deels vervangen door de Carter- en Reagan doctrines. Deze spelen een grote rol voor de veranderde rol van de Verenigde Staten in de Perzische Golf regio. In dit hoofdstuk zal dus onderzocht worden wat de gevolgen van de Iraanse revolutie voor de strategie betekende voor zowel de Verenigde Staten als ook Saoedi-Arabië, de overgebleven partner.

Bij de ontwikkelingen in de jaren '70, die uiteindelijk zouden uitgroeien tot de Iraanse revolutie, is het belangrijk om de interne situatie in Iran te bekijken, maar ook de fouten die de Verenigde Staten maakte bij het beoordelen van de situatie in Iran in de late jaren '70. Een fout die de Verenigde Staten in het begin van de jaren '70 maakte was dat ze primair voor economisch voordeel gingen op korte termijn, in plaats van stabiliteit in Iran op de lange termijn. Er werd teveel aan de snelle winsten gedacht in plaats van stabiliteit voor het bondgenootschap op de lange termijn. Zo kon het zijn dat de onrust in Iran sterk groeide, maar dat hier totaal geen aandacht aan werd besteed. Verkoop van militaire goederen was zoiets. De Sjah wilde nieuwe militaire technologie, vliegtuigen en raketten, hebben, maar voor de defensie van Iran waren die niet nodig. Irans macht werd immers al onbetwist in de regio. Maar aangezien de Sjah een obsessie voor nieuwe militaire technologie had, en continu het nieuwste wilde hebben, en Nixon, Ford en Carter werkgelegenheid in eigen land belangrijk vonden, kwam zo de interne stabiliteit in Iran op de tweede plaats. In het NSA (*National Security Archive*) staan veel van deze aankopen vermeld. Kissinger had ook weinig moeite met de miljardenuitgaven van de Sjah omdat voor de Verenigde Staten dit, naaste de genoemde werkgelegenheid, ook de Amerikaanse invloed zou vergroten:

“The department of Defense, in cooperation with the Department of State, should proceed to implement the above as promptly as possible.”⁷²

De Sjah en zijn vrouw Farah bezochten de Verenigde Staten in 1977 om een betere verstandhouding met Carter voor elkaar te krijgen, de Sjah zijn twaalfde bezoek aan de Verenigde Staten sinds zijn aantreden, maar tevens zijn laatste. Ook hier zou voor Carter het verzet tegen de Sjah merkbaar geweest moeten zijn. Buiten het Witte Huis stonden namelijk duizenden demonstranten, en met het in toom houden van de menigte door middel van traangas kregen ook de president, zijn vrouw, en zijn gasten dit traangas in het gezicht.⁷³ In de memoires van Carter zou hij dit niet voor niets een voorteken noemen.⁷⁴ Waarom Carter weinig deed om de mensenrechten te bespreken komt door wederom de angst die in de Verenigde Staten al leefde sinds de Tweede Wereldoorlog. De angst voor het communisme. In de werkelijkheid waren het voor een minderheid communisten en voor een meerderheid ondernemers en dus middenstand, en Islamitische opstandelingen, waar tot dan toe nog weinig ervaring mee opgedaan was. Carter bezocht Iran in 1978 en de gesprekspunten van Carter waren dan ook: De speciale relatie tussen Iran en de Verenigde Staten benadrukken, de Iraanse defensie verder opbouwen en de olieprijs laag proberen te houden tijdens de komende OPEC onderhandelingen. Hoe erg Carter er naast zat met zijn visie hoe het Iraanse volk tegen de Sjah aankeek, blijkt wel uit Carters woorden vlak voor en tijdens zijn bezoek later dat jaar aan Iran. Hier vertelde hij:

“I fully expect the Shah to maintain power in Iran and for the present problems in Iran to be resolved... I think the predictions of doom and disaster that came from some sources have certainly not been realized at all. The Shah has our support and he also has our confidence.”⁷⁵

En even later:

⁷² National Security Archive. Bewijs van Kissinger te vinden op (Laatste keer deze website bezocht op 25 augustus 2011) <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB21/03-02.htm>

⁷³ Bill, *The Eagle and the Lion*, 232.

⁷⁴ J. Carter, *Keeping Faith: Memoirs of a President* (Fayetteville 1995) 434.

⁷⁵ Bill, *The Eagle and the Lion*, 3.

*“Iran under the great leadership of the Shah is an island of stability in one of the more troubled areas of the world. This is a great tribute to you, Your Majesty, and to your great leadership, and to the respect, admiration and love which your people give to you.”*⁷⁶

Bij zijn vertrek zei Carter vervolgens tegen de Sjah:

*“I wish you were coming with us.”*⁷⁷

Ja, wanneer de Sjah een jaar later aan deze woorden terug had gedacht had hij dat ongetwijfeld ook gewild. Na Carters vertrek terug naar Washington brak de onrust uit. Teleurgesteld in Carters aanbidding van de Sjah zagen veel Iraniërs de laatste hoop verloren gaan. De maanden daarna waren er onrusten in heel Iran. Schattingen geven aan dat in de periode tot de val van de Sjah tussen de 10.000 en 12.000 doden zijn gevallen. Pas zeer laat, vanaf 9 november 1978 kwamen de eerste geluiden vanuit de ambassade in Teheran, kwam Carter erachter dat de Sjah maar een erg kleine kans had om te kunnen blijven zitten. Bij elke demonstratie vielen er veel doden, en na elke dode kwamen er weer meer demonstraties. Een coup poging, zoals in 1953, zag Carter niet zitten, en daarom raadde hij de Sjah begin 1979 aan om het land te verlaten. Dit gebeurde dan ook op 16 januari 1979, de Sjah vertrok voor ‘vakantie’ naar Egypte.⁷⁸ Khomeini, de toekomstige leider van Iran, kwam in dezelfde maand in Teheran aan. Na zijn verbanning uit Parijs werd hij als een held ontvangen. Met zijn komst en leiding over Iran brak een nieuwe periode voor de Verenigde Staten in het Midden-Oosten aan.

In het vorige hoofdstuk heb ik al beschreven dat de band tussen Saoedi-Arabië en de Verenigde Staten relatief stabiel was. Alleen een groot meningsverschil in 1973 zorgde voor twijfels wederzijds over de te voeren politiek. Voor beide landen resulteerde dit erin dat ze het liefst de samenwerking zouden intensiveren, maar met een zo klein mogelijke aandacht voor de bevolking. Deze verschilden namelijk erg van elkaar, en uitleggen waarom samenwerken met een land wat zover van je eigen waarden staat bleek moeilijk. Zoals reeds aangegeven was vooral de Amerikaanse steun aan Israël een doorn in het oog. Onderling met andere Arabische landen zorgde dit ook voor spanningen voor Saoedi-Arabië. Toen Egypte in 1979

⁷⁶ Ibidem, 233.

⁷⁷ Ibidem, 234.

⁷⁸ Little, *American Orientalism*, 226.

een vredesverdrag tekende met de Joodse staat intensiveerde Saoedi-Arabie de steun aan de Palestijnse groepering van Jasser Arafat, de PLO.⁷⁹ Naarmate de onrust in Iran aan het groeien was resulteerde dit in zorgen bij de Saoedische elite. Hoewel de Verenigde Staten met haar *Twin Pillar Strategy* zorgdroeg voor de veiligheid voor beide regimes bleek dat Carter zich niet daadwerkelijk in wilde zetten voor de bescherming van de bondgenoten. En juist hierom vroeg Saoedi-Arabië voortdurend. De situatie rondom de Iraanse revolutie verbeterde dit vertrouwen niet. In december 1978 toen de Saoedi's de situatie zagen verslechteren in Iran vroegen zij de Amerikaanse senator Robert Byrd om hulp. Hoewel zij die kregen, er zou een aantal F-15 gevechtsvliegtuigen worden gestationeerd in het koninkrijk, werd daar gelijk aan toegevoegd in de internationale pers dat dezen onbewapend zouden zijn om de nieuwe regering in Iran niet voor het hoofd te stoten. Dit heeft voor veel wantrouwen gezorgd in Saoedi-Arabie, zelfs toen in 1990 er gesproken werd over de stationering van Amerikaanse troepen in het land rakelde de Saoedische ambassadeur in de Verenigde Staten prins Bandar de gebeurtenis weer op.⁸⁰

In Iran was Khomeini al jarenlang in verzet tegen de Sjah en zijn regering. Al bij de demonstraties in 1963 predikte Ayatollah Ruhollah Khomeini tegen het regime en de Verenigde Staten. Hij verweet de Sjah corruptie, de slechte mensenrechten, het verkopen van olie aan Israël, het buigen voor Amerikaanse druk wat betreft olieconcessies en het verspelen van de Iraanse soevereiniteit.⁸¹ In juni 1963 werd hij door de Iraanse geheime dienst, de SAVAK, gearresteerd en gedeporteerd naar Turkije. Een jaar later zou hij echter naar Najaf, in Irak vertrekken waar hij tot 1978 kon blijven. De maanden voor de revolutie zat hij in Parijs. De reden dat hij zo aan invloed won was doordat hij de jeugd erg aansprak. Niet alleen de onafhankelijkheid van het Westen en de kritiek op de repressie door de Sjah sprak aan, maar, hoewel het tegenstrijdig klinkt, was zijn religieuze uitleg juist het aspect wat veel Iraniërs aansprak. Wereldwijd werd gedacht dat de rol van religie kleiner zou worden. Daarom waren veel mensen verrast dat in Iran religie juist katalysator werd.

Voor mensen buiten Iran klonk een religieuze revolutie eerder als *contradictio in terminus*. Toch bleek Khomeini een pragmaticus die relatief eenvoudig zijn wensen vervuld zag worden. De nieuwe grondwet zou gaan voorzien in een gekozen parlement en president.

⁷⁹ Pollack, 'Saudi Arabia and the United States'.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ Cleveland, *Modern Middle East*, 294.

Maar boven dit parlement en regeringsleider zou een Raad van Hoeders staan. Deze Raad zou gaan oordelen of de wetten wel aan de Islamitische regels tegemoet kwamen. De nieuwe grondwet moest echter wel door het volk goedgekeurd worden, dit zou gebeuren op 3 december 1979. Khomeini had zijn twijfels of deze wet wel door de grote linkse aanhang onder de bevolking goedgekeurd zou worden. Drie belangrijke gebeurtenissen die Karen Armstrong, deskundige op het gebied van religie en cultuurgeschiedenis, aangeeft in haar boek over de geschiedenis van het fundamentalisme, komen samen in de grote paranoia die Iraniërs hebben voor wat betreft Amerikaanse inmenging in Iraanse zaken. Khomeini gebruikte de ontmoeting van zijn grote seculiere tegenhanger Mehdi Bazargan, premier na de revolutie, met de Amerikaanse adviseur voor Nationale Veiligheid Zbigniew Brzezinski. Daarnaast gebruikte hij de tendens die ontstond toen Carter toestond dat de zieke Sjah voor medische hulp in de Verenigde Staten werd opgenomen, en tot slot kwam de aanvankelijk impulsieve bezetting van de Amerikaanse ambassade in Teheran hem goed van pas.⁸² De jeugd kon hij erbij betrekken door Iran een moderne toekomst te beloven. In tegenstelling tot veel andere geestelijken stimuleerde hij bijvoorbeeld de technologische ontwikkeling van Iran. De Islam verzorgde zelfs de ethische basis voor de wetenschap, zo vertelde hij.⁸³

Met de komst van Khomeini brak een nieuwe periode aan, die van de Islam. Iran was de eerste moderne theocratische staat geworden in de moderne geschiedenis. En zoals reeds eerder aangegeven had dit grote gevolgen voor de vele religieuze groeperingen in het gehele Midden-Oosten.⁸⁴ Wat overigens wel verbaasd is het feit dat ondanks de vele kritiek die Khomeini had op het Westen, hij hier toch ook na de revolutie dankbaar gebruik van is blijven maken. Hijzelf zag geen problemen in olie te verkopen aan de Verenigde Staten. Deze werd echter wel door Carter op 13 november 1979 gestopt als reactie op de gijzelingscrisis.⁸⁵ Ook de band met Israël bleef bestaan, ondanks dat deze minder open geventileerd kon worden.⁸⁶ Ook is het zo dat de banden praktischer van aard werden, op handelsgebied voor wapensystemen kon Iran met Israël blijven werken, op ideologische basis, als beide landen tegen een Arabische meerderheid, was deze verkeken. William Beeman beschrijft in zijn boek het opmerkelijke feit dat ondanks dat Khomeini in het openbaar constant de Westerse machten aanviel, hij hier privé toch anders over dacht. In zijn boek *The Great Satan vs. The*

⁸² K. Armstrong, *De Strijd om God: Een Geschiedenis van het Fundamentalisme* (Epe 2005) 362.

⁸³ Ansari, *Confronting Iran: The Failure of American Foreign Policy and the Roots of Mistrust* (Londen 1988) 77.

⁸⁴ Colijn, 'Hamas'.

⁸⁵ Carter Civil Rights, Roosevelt Study Center, Serie C, film 617.

⁸⁶ T. Parsi, *Treacherous Alliance: The Secret Dealings of Israel, Iran and the United States* (Yale 2007) 94.

Mad Mullahs beschrijft Beeman dat veel van de retoriek in de speeches van de Amerikaanse en Iraanse leiders gericht is op de eigen bevolking, en niet zozeer naar elkaars landen. Bij veel van zijn toespraken gebruikte Khomeini bijvoorbeeld de term de Grote Satan voor de Verenigde Staten, en met de Kleine Satan bedoelde hij Israël.⁸⁷ Maar interessant is om te zien dat ondanks Khomeini openlijk de Verenigde Staten de grote satan noemde, en het bestaansrecht van Israël in twijfel trok, hij hier wel mee bleef handelen. Parsi, die de betrekkingen heeft beschreven tussen Israël, Iran en de Verenigde Staten noemt dit dan ook: Retorische oppositie, maar praktische collaboratie.⁸⁸ Puur om de eigen bevolking tevreden te houden, maar wel pragmatisch in werkelijkheid voor het staatsbelang. Voor de *Twin Pillar Strategy* betekende deze hele situatie dat Iran geen partner meer kon zijn in de verdediging tegen de Sovjet-Unie. En ook de oliestromen waren direct in gevaar aangezien Khomeini deze hulp aan de Verenigde Staten een doorn in het oog was.

De meeste beleidsmakers in Washington dachten aanvankelijk dat de Iraanse revolutie weliswaar voor een tijdelijke strubbeling zou zorgen, maar dat na verloop van tijd de banden met het land wel weer aangehaald konden worden. Wat echter voor een definitieve scheuring zorgde, tot op de dag van vandaag, in de betrekkingen tussen Iran en de Verenigde Staten was de gijzelingscrisis die een aantal maanden na de revolutie begon. Voor de Verenigde Staten was de periode na de revolutie aanvankelijk afwachten geblazen wat dit voor de betrekkingen tussen de landen zou betekenen, maar dit werd bij deze gebeurtenis duidelijk. Voor Carter persoonlijk zou het de rest van zijn presidentschap een grote rol blijven spelen. Met het gijzelingsdrama wat in 1979 plaatsvond, zou zijn presidentschap 444 dagen later ook eindigen. David Farber, professor in de contemporaine Amerikaanse geschiedenis, heeft in zijn boek *Taken Hostage* de geschiedenis van het gijzelingsdrama uitvoerig beschreven. In zijn boek beschrijft hij de reactie van de Amerikaanse media op de rumoerige maanden in Iran. De reactie blijkt primair om één ding te draaien: Olie.⁸⁹ Merkwaardig om te zien is wel dat het vertrek van de Sjah door de Amerikaanse media vrijwel unaniem als positief werd gezien, ook door de conservatieve en anticommunistische media.⁹⁰

⁸⁷ Interessant om te zien dat deze bewoording van Satan veel eerder voor een internationaal, Christelijk Westers, publiek is bedoeld. Satan of Shaitan is Hebreeuws voor aanklager. Binnen de Islam wordt Satan wel erkend, maar de vergelijking met de Christelijke Satan wordt vaker Iblis genoemd.

⁸⁸ Parsi, *Treacherous Alliance*, 96.

⁸⁹ D. Farber, *Taken Hostage: The Iran Hostage Crisis and America's First Encounter with radical Islam* (Princeton 2005) 95.

⁹⁰ Farber, *Taken Hostage*, 104.

Op 4 november 1979 begon de gijzeling. Enkele vrouwen hadden onder hun chadors grote tangen verborgen waarmee ze de kettingen doorknipten. Vervolgens splitsten de studenten zich, wel door goede voorbereiding, over het ambassade terrein. Het ambassadepersoneel kon zich, door het gebruik van traangas en verbaal geweld, enige uren redden. Redding van gastlanden waar ambassades normaal gesproken wel afhankelijk van zijn. Hoewel verschillende leiders binnen de revolutie, bijvoorbeeld Ayatollah Behesthi, aangaven dat de gijzeling binnen 24 uur afgelopen zou zijn, bleek dat anders.⁹¹ Hoewel Ayatollah Khomeini waarschijnlijk vooraf niet wist van de actie, besloot hij deze actie wel te gebruiken. De zoon van Khomeini, Ahmad Khomeini, hield een nieuwsconferentie waarbij hij verklaarde dat zijn vader de actie goedkeurde.⁹² Na de vrouwen en Afro-Amerikanen vrijgelaten te hebben, om zo meer goodwill te kweken bij het Amerikaanse volk, bleven er nog 52 Amerikanen gegijzeld.

Korte tijd na de gijzeling dacht vrijwel iedereen dat dit slechts voor korte duur was. Maar het werd een van de moeilijkste problemen waar de Verenigde Staten mee te handelen had sinds jaren. Of zoals een CIA document zegt:

*“Rarely in its history has the United States confronted a challenge as difficult, frustrating, and emotionally charged as that of freeing the hostages captured in Iran on November 4, 1979.”*⁹³

Daarom is het belangrijk dat de gijzelingcrisis aandacht krijgt. Dit was de ommekeer voor de strategie van de Verenigde Staten in het Midden-Oosten. Hoewel er waarschijnlijk toch een verandering gezien werd voor de *Twin Pillar Strategy*, Iran was nu wel een erg onbetrouwbare factor geworden, dachten de meesten dat de banden met het land wel verbeterd zou worden. Carter dacht aanvankelijk met druk en onderhandelingen de gijzelaars vrij te krijgen. Enkele dagen nadat de gijzeling startte stuurde Carter twee onderhandelaars naar Teheran om te bemiddelen. Bij een brief die deze twee meekregen vroeg Carter om humanitaire en volkenrechtelijke redenen de gijzelaars vrij te laten.

⁹¹ Cottam, *Iran and the United States*, 210.

⁹² Cottam, *Iran and the United States*, 211.

⁹³ DDRS files, Roosevelt Study Center, 270920-i1-50.

*“In the name of the American people, I ask that you release unharmed all Americans presently detained in Iran and those held with them and allow them to leave your country safely and without delay.”*⁹⁴

Toen dit niet lukte en het bleek dat Khomeini de gijzeling steunde en dat onder andere Khomeini's zoon zich mengde onder de gijzelnemers, voelde Carter zich genoodzaakt zwaardere maatregelen in te zetten. Dit begon met steeds zwaardere sancties om Khomeini tot andere gedachten te dwingen. Het sluiten van de Iraanse ambassade, met alle problemen van dien bijvoorbeeld. In het Carter archief staan veel vragen over dit vermeld. De handleiding hierover was niet duidelijk, logisch misschien omdat dit zelden voorkomt.⁹⁵ Wat moest er bijvoorbeeld met de gebouwen gebeuren. Bleven deze in Iraans eigendom. Verder werden Iraanse tegoeden in de Verenigde Staten bevroren, de olie-import werd gestopt en reisrestricties op Iraanse studenten werden ingesteld.⁹⁶ Toen dit alles geen effect had, en ook internationale diplomatieke druk door de Verenigde Naties weinig leek te helpen werden zwaardere middelen ingezet.

Veel kritiek kreeg president Carter op de mislukte missie om de gijzelaars in Iran te bevrijden. Toch moet gezegd worden dat dit een gedurfde actie was, waar enorm veel voorbereiding aan ten grondslag lag, en welke totaal anders was dan de succesvolle operaties die de Israëli's in 1976 in Entebbe of de Duitsers in 1977 in Mogadishu uitvoerden. Toch paste de zelfkritiek die zowel Carter zelf had alsook de Amerikanen in het geheel eind jaren '70 en begin jaren '80. Volledig naar Khomeini zijn tevredenheid kregen de Amerikanen pech, of zoals Khomeini zag, Allah tegen zich, en kregen verschillende helikopters en vliegtuigen door grote zandstormen ongelukken en vonden acht militairen de dood. Met een missie waarbij zes helikopters nodig waren voor de evacuatie en er nu, voordat de operatie nog maar goed ingezet was, er nog maar vijf over waren werd besloten tot het afbreken van de operatie.

⁹⁴ DDRS files, Roosevelt Study Center, 259236-i1-1.

⁹⁵ De Roosevelt Study Center DDRS Files 250431-i1-8 laten een duidelijk beeld zien van de praktische problemen die voortvloeien van een besluit om een ambassade van een buitenlandse mogendheid te sluiten. Wie moeten er uitgezet worden, ook de families bijvoorbeeld, kinderen met luiers, medicijnen. Wat als er verzet geboden wordt, wat als de luchtvaartmaatschappijen weigeren om ze te vervoeren moeten er dan militaire vliegtuigen gebruikt worden, zijn vragen die opkwamen na het besluit.

⁹⁶ Cottam, *Iran and the United States*, 213.

Door bemiddeling van Algerije tussen Iran en de Verenigde Staten kwam er uiteindelijk in januari 1981 een einde aan de gijzelingscrisis. De Algiers akkoorden die op 19 januari 1981 werden afgesloten, zorgden voor een tot op heden grote afstand tussen de twee landen, een afstand welke Iran erg belangrijk vond gezien de lange geschiedenis van buitenlandse inmenging in het land. Tijdens deze akkoorden werden verschillende zaken afgesproken. De drie belangrijkste zijn hierin dat de Verenigde Staten beloofde zich buiten de Iraanse nationale politiek te houden, tien miljard dollar aan Iraanse tegoeden vrij te geven voor de nieuwe regering van Iran welke geblokkeerd waren, en er werd een tribunaal ingesteld in Den Haag die over de commerciële belangen tussen de twee staten zou bemiddelen. Anno 2011 lopen enkele zaken nog steeds. Iran liet in ruil hiervoor de overgebleven 52 gijzelaars vrij.

Gedurende de jaren '80 veranderde de situatie voor de Verenigde Staten dus volkomen. Voortaan kon niet meer gerekend worden op Iran, de onderhandelingen over verbetering van de relaties liepen op niets uit, en Iran bleek keer op keer de belangen van de Verenigde Staten in de regio te schaden. Zowel met de onderhandelingen over de gijzelaars en in de oorlog tussen Irak en Iran die in september 1980 startte moest er een verandering komen.⁹⁷ Kern van dit hoofdstuk is deze. Iran moest vervangen worden, maar door wie? Geen land in de regio is zo goed gelegen tussen de Sovjet-Unie en de Perzische Golf waar het allemaal om draait. Nu Iran een labiele en zelfs vijandige factor was geworden werd gezocht naar een land die deze rol over wilde nemen. Eerst werd gedacht aan Saoedi-Arabië alleen deze twee rollen te geven. Saoedi-Arabië had echter geen behoefte. Met een sterk Islamitische bevolking die geen heil zag in openbare Amerikaanse bemoeienis, en daarbij groot verzet van het congres die gevaar zag voor Israël wanneer meer Amerikaanse wapens zo dicht bij Israël geplaatst zouden worden, resulteerde in het besluit dat de Verenigde Staten de Iraanse rol zelf over zou nemen. Dus waar de Amerikaanse belangen in het Midden-Oosten voorheen beschermd werd met militaire bescherming tegen het communisme door Iran, zou deze van nu af aan gewaarborgd worden door de Verenigde Staten zelf. De financiële steun en de oliestromen door Saoedi-Arabië werden wel gecontinueerd. De vraag voor deze scriptie is wat deze oorlog voor de belangen en de relaties van de Verenigde Staten betekende. Met de gebeurtenissen van de Iraanse revolutie en de Sovjet inval in Afghanistan moest de Verenigde

⁹⁷ Een interessant CIA rapport over de lopende oorlog en de mogelijke uitkomsten van de oorlog en de consequenties voor de Verenigde Staten is te zien in: Roosevelt Study Center DDRS Files *Possible Outcomes and Implications of the Iran -Iraq War*. film 292345-i1-10.

Staten duidelijk maken dat de Perzische Golf van onmisbaar belang was en dat de Verenigde Staten bereid was om hiervoor te vechten. Voor de ontwikkeling van de *Twin Pillar Strategy* was het indammen van de Sovjet-Unie een van de meest belangrijke redenen. Toen de Sovjet-Unie Afghanistan binnenviel was de angst dat ze later zouden oprukken naar de Perzische Golf. Dus waar de Nixondoctrine model staat voor de *Twin Pillar Strategy*, zou voortaan de Carterdoctrine model staan voor de grotere Amerikaanse rol in het Midden-Oosten. In zijn *State of the Union* toespraak van 1980 gaf Carter het zo aan:

*“Let our position be absolutely clear: Any attempt by outside force to gain control of Persian Gulf region will be regarded as an assault; on vital interests of the United States of America, and such an assault will be repelled by any means necessary including military force.”*⁹⁸

Een zeer duidelijke verklaring dus dat de Verenigde Staten Iran nog altijd als eindpunt zag van de Amerikaanse verdediging. Ondanks dat Iran zelf voor een andere rol had gekozen, buiten de Verenigde Staten. Carter was hiermee de eerste president die aangaf dat de Perzische Golf van vitaal belang is voor de Verenigde Staten. Gedurende het laatste jaar van Carters presidentschap werd hiernaar gehandeld. De RDF werd gestalte gegeven en dit zou nog verder door Reagan uitgewerkt worden.

Al binnen enkele minuten nadat Ronald Reagan tot president beëdigd was, werden de gijzelaars in Iran vrijgelaten. Met de komst van Ronald Reagan als 40^e president van de Verenigde Staten brak er een andere tijd aan. Dat het een andere politiek beloofde liet Reagans Minister van Buitenlandse Zaken al snel blijken:

“We confronted a situation where strategic passivity during the Ford administration and excessive piety of the Carter administration's human rights crusade had sapped the will of authoritarian anti-communist governments, eroded confidence of Western allies and encouraged risk taking by the Soviet Union and by Soviet manipulated totalitarian regimes. Since 1975, the bipartisan policy of failure had permitted the Soviet Union to inflict disastrous defeats on the United States at six month intervals... If present treads are not

⁹⁸ Carterdoctrine zoals in de State of the Union uitgelegd. Roosevelt Study Center. Microfilms Carter Civil Rights collectie. Reel D film 260. Een nadere uitleg is te vinden op de volgende site (bezocht op 25 augustus 2011): <http://www.americanforeignrelations.com/A-D/Doctrines-The-carter-doctrine.html>

arrested, the convergence of rising international disorder will undo the international codes of conduct that foster the resolution of disputes between nations.”⁹⁹

Een andere tijd, niet alleen wat betreft zelfbeeld van de Amerikanen, de Koude Oorlog en de schimmige betrekkingen tussen de Verenigde Staten, Iran, maar ook met Irak. Amerikaanse steun kwam pas onder Reagan in de oorlog, en waarschijnlijk werd Irak niet gesteund door Reagan met wapens, maar wel met veel andere middelen. Ansari geeft bijvoorbeeld aan dat het primair ging om economische middelen, zorgen voor voldoende internationale steun en, erg belangrijk voor de strijd, live satelliet beelden van Iraanse leger bewegingen.^{100, 101} In de archieven van het *National Security Archive* zijn ook veel relevante bestanden te vinden die beschrijven hoe de Reagan regering ertoe kwam om Saddam te steunen. Steun die verloren was gegaan sinds 1967 toen Irak de diplomatieke betrekkingen met de Verenigde Staten had beëindigd omdat ze vonden dat de Verenigde Staten Israël teveel steunde tijdens de zesdaagse oorlog. Toen het conflict tussen Irak en Iran ontstond bleef de Verenigde Staten officieel neutraal, hetgeen in Iraanse ogen hypocriet werd bevonden, aangezien Irak de oorlog was begonnen. Toen echter bleek dat Irak geen overwinning op Iran kon halen, en op deze manier het gevaar ontstond dat de Iraakse regering verdreven kon worden besloot Reagan dat een Iraanse overwinning gevaarlijk kon zijn voor de Amerikaanse belangen, namelijk de energietoevoer.

Met de oorlog tussen Irak en Iran, en een Iran dat zich internationaal steeds duidelijker probeerde te profileren, zag Reagan kansen om Irak te helpen om zo Iran te kunnen bestrijden. Ja, vergelijkbaar met het adagium de vijand van mijn vijand is mijn vriend. De hulp kwam op gang met levering van satellietbeelden aan Irak in 1982, maar ging vervolgens verder met financiële steun in 1983 en de levering van helikopters en training aan piloten voor het ministerie van landbouw in Irak, en in 1984 werden er wapens van de zwarte markt doorverkocht aan Irak.¹⁰² Ik kom nog even terug op de order aan het Iraakse ministerie van landbouw. In het *National Security Archive* is er van deze order een kopie aanwezig.¹⁰³ Laten

⁹⁹ Alexander Haig, toespraak als Minister van Buitenlandse Zaken (pagina bezocht op 31 augustus 2011). http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/1981/14/14_chapter%207.pdf.

¹⁰⁰ Ansari, *Confronting Iran*, 106.

¹⁰¹ Een CIA rapport geeft duidelijk weer hoe de Iraanse Marine bijvoorbeeld omgaat met vlieg- en vaarbewegingen op en boven het grondgebied van Iran. Dit is een voorbeeld hoe en wanneer de Iraakse Marine wordt beschoten. Roosevelt Study Center. DDRS Files, film 237862-i1-3.

¹⁰² Little, *American Orientalism*, 249.

¹⁰³ National Security Archive. Irak correspondentie, pagina's bezocht op 25 augustus 2011: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB82/iraq15.pdf>

we maar hopen dat deze sproeihelikopters en vliegtuigen gebruikt werden om de kwetsbare landbouw in Irak te beschermen tegen de bacteriën. Aannemelijker is echter dat deze toestellen gebruikt werden om de Koerden en Iraniërs met chemische wapens te bestrijden, dit zou ook de argumentatie beter verklaren van de Irakezen, ze hadden namelijk nieuwe toestellen nodig omdat bij het gebruik van de huidige er ook resten van gif in de gezichten kwam van de piloten. Van het gebruik van chemische wapens door Irak waren de Verenigde Staten overigens al wel op de hoogte.¹⁰⁴,¹⁰⁵,¹⁰⁶ Maar het meest bekend geworden van de verbeterde relatie tussen de Verenigde Staten en Irak werd de handschudding tussen, toen nog *special envoy*, Donald Rumsfeld en Saddam Hoessein in 1983.¹⁰⁷ Dit leidde er uiteindelijk toe dat in 1984 de diplomatieke banden werden hersteld. Voor de rest van de oorlog zouden de Verenigde Staten erop toe zien dat Irak in ieder geval niet de oorlog zou verliezen. Een duidelijk punt dat de Verenigde Staten de Perzische Golf nog altijd als onmisbaar zag voor de Amerikaanse belangen wat betreft de bescherming tegen de Sovjet-Unie en de veiligheid voor de oliestromen uit de Perzische Golf.

Het hele Iran-Contra schandaal is hier alleen nog maar een verder bewijs van. De Verenigde Staten kon niet de oliestromen uit de Golf verliezen. Ondanks dat ze geen daadwerkelijke basis hadden, probeerden ze door middel van het uitspelen van Irak en Iran de eigen machtsbasis niet te verliezen. Wat het Iran-Contra schandaal was zal ik in het kort uitleggen. Het begon wederom met een gijzeling gesteund door Iran, alleen ditmaal in Libanon. Aangezien Hezbollah, als Sjiitische groep, steun ontving van Iran had Iran een grote invloed op de groep. In 1985 waren er zes Amerikanen gegijzeld en ondanks vele onderhandelingspogingen mislukten deze allemaal. Ze wilden wapens in ruil voor de gijzelaars. Omdat handel met Iran officieel verboden was door Amerikaanse sancties tegen Iran moest er iets anders verzonnen worden. Een *National Security Council* staflid, Oliver North, kwam met een oplossing. Het idee kost echter wat uitleg. Omdat de Verenigde Staten geen wapens aan Iran mocht verkopen, zo bedacht North, moest Israël dit gaan doen. Israël werd medegedeeld dat het aan een seculiere partij was die tegen de politiek van de Ayatollah waren. De Israëlische overheid dacht echter dat ze zo een betere band konden opbouwen met het Iraanse leger, iets dat bij een eventuele machtswisseling goed gebruikt kon worden. In ruil hiervoor zouden de Israëliërs nieuwe anti tank raketten krijgen van de Verenigde Staten. Het

¹⁰⁴ <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB82/iraq25.pdf>

¹⁰⁵ <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB82/iraq24.pdf>

¹⁰⁶ <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB107/iraq05.pdf>

¹⁰⁷ <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB82/iraq28.pdf>

geld wat Iran gaf voor de wapens werd vervolgens gebruikt voor de steun voor een guerrilla beweging die in Nicaragua strede tegen de regering. Deze steun was al eerder afgekeurd in de Verenigde Staten onder het *Boland Amendment*, maar sommigen in de regering Reagan steunden heimelijk toch de guerrilla's die bekend stonden om hun gewelddadige strijd. Maar het moet gezegd worden, enkele uren na de eerste levering werd de eerste gijzelaar vrijgelaten. Het schandaal kwam echter aan het licht doordat er teveel partijen in betrokken waren. De Libanese media begonnen het verhaal te verspreiden dat de Verenigde Staten wapens leverde aan Iran in ruil voor gijzelaars. Hierna ging het verhaal snel de wereld rond, en werd Reagan genoodzaakt om verschillende van zijn stafleden te ontslaan. Het is tot op heden niet bekend of Reagan er iets mee te maken heeft gehad of ervan afwist. In het volgende document staat echter wel dat Iran hulp kan gebruiken om op die manier niet in de armen van de Sovjet-Unie gedreven te worden. Wat immers één van de redenen was tot het ontwikkelen van de *Twin Pillar Strategy*:

*“Encourage Western allies and friends to help Iran meet its import requirements so as to reduce the attractiveness of Soviet assistance and trade offers, while demonstrating the value of correct relations with the West. This includes provision of selected military equipment as determined on a case by case basis.”*¹⁰⁸

Hoewel uit dit document van Reagan dus niet valt op te maken dat hij een voorstander is van het handelen met Iran, is wel duidelijk te lezen dat hij er geen moeite mee had en het zelfs toejuichte wanneer andere Westerse landen dat deden. De afspraken met Iran en Hezbollah bleken echter in de tijd niet meer te werken. Nadat verschillende deals goed gegaan waren, tot drie maal toe, bleek dat Hezbollah weer drie andere gijzelaars had gemaakt. Het werkte dus eerder averechts.

De verhoudingen met Iran zijn sindsdien slecht gebleven. Maar hoe liep dat met Saoedi-Arabië, die immers de enig overgebleven pilaar in het Midden-Oosten voor de Verenigde Staten was. Kupchan geeft in zijn boek *The Persian Gulf and the West* heel duidelijk aan dat de revolutie in Iran, en de Russische inval in Afghanistan zeer belangrijke punten waren om de strategie voor de Verenigde Staten te veranderen. Eén van de twee pilaren was weggefallen, en datgene waar Iran zorg voor droeg, namelijk dat Rusland niet

¹⁰⁸ <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB21/05-06.htm>

dichter bij de Perzische Golf zou komen, was toch gebeurd met de Russische inval in Afghanistan. Waar voorheen de Amerikanen weinig troepen gelegerd hadden in het Midden-Oosten, dit was immers het doel van de *Twin Pillar* strategie, moest nu gekeken worden of ze nog wel langer de veiligheid van de oliestromen konden waarborgen. Dit leidde tot twee belangrijke vernieuwingen. Saoedi-Arabië moest enerzijds beter beschermd worden, wapenverkoop aan dat land zouden geïntensiveerd worden, maar ook de Verenigde Staten moest zich duidelijker gaan profileren in de regio.¹⁰⁹ De rest van dit hoofdstuk zal beschrijven hoe enerzijds de Amerikanen de taak van Iran zelf op zich nemen, en anderzijds hoe de rol van Saoedi-Arabië verandert.

De vraag aan het einde van Carters presidentschap was of de Verenigde Staten mogelijk een nucleaire oorlog wilde riskeren met Rusland voor olie die veel belangrijker was voor West-Europa in plaats van de Verenigde Staten.¹¹⁰ Dit betekende dat de Perzische Golf niet zondermeer onder de atoomparaplu kon vallen van de Verenigde Staten. Meer mogelijkheden voor een Russische aanval werden onderzocht. Voor de Verenigde Staten betekende deze overname van de Iraanse rol een belangrijke omslag. Van nu af aan werd de Amerikaanse militaire zichtbaarheid groter. Dit was begonnen met de oprichting van de *Rapid Deployment Force* in 1979. Deze strategie, vormgegeven door Carter rekende erop dat door middel van een samenwerking van Amerikaanse militairen uit de regio de Sovjet-Unie ervan weerhouden kon worden Iran in te nemen. In het kort uitgelegd was het gebaseerd op het volgende: Wanneer Russische eenheden Iran binnentrokken, verwachtingen waren dat dit tot 20 divisies kon bedragen,¹¹¹ zouden Amerikaanse commando's de inval proberen te vertragen door middel van de paar begaanbare wegen te ondermijnen. In deze tijd konden tanks en vliegtuigen worden ingevlogen enerzijds vanaf de uitgebreide Diego Garcia basis, anderzijds vanaf bases in omliggende landen en vliegdekschepen. Troepen zouden uit andere regio's worden weggehaald. Uit Europa kwam hier kritiek op, er werd gedacht dat de Verenigde Staten Europa minder belang toedichtten. Daarnaast moest er dus de schijn opgebouwd worden dat de Verenigde Staten nucleair zou antwoorden op een Sovjet aanval. Carters regering was echter niet overtuigd van nucleaire afschrikking, zou Moskou geloven dat de Verenigde Staten een nucleaire oorlog wilde beginnen terwijl Europa openlijk twijfelde aan

¹⁰⁹ C. Kupchan, *The Persian Gulf and the West: The Dilemmas of Security* (Boston 1987) 96.

¹¹⁰ Kupchan, *Persian Gulf and the West*, 104.

¹¹¹ T. McNaugher, *Arms and Oil: U.S. Military Strategy and the Persian Gulf* (Washington 1987) 26.

de hen beloofde atoomparaplui, dit werd dan ook in het ongewisse gelaten. Carter vertelde het volgende:

*“The new policy will be a meaningful signal to the U.S.S.R. and it offers the best hope that further Soviet advances toward the Straits of Hormuz can be deterred.”*¹¹²

Het probleem was echter dat hoewel de Carterdoctrine goed klonk en steun kreeg van alle onderdelen van het leger, het simpelweg de bases in de regio miste om de strategie tot uitvoer te kunnen brengen. Saoedi-Arabië en Oman gaven direct aan dat ze geen Amerikaanse militairen wilden faciliteren. Koeweit wilde zowel Russische als Westerse wapens blijven kopen en zich niet koppelen aan een van de twee grootmachten. Het enige land in de regio dat aangaf dat het Amerikaanse defensieapparaat gebruik kon maken van de faciliteiten was Israël. Israël's politiek lag echter zeer moeilijk bij de Arabische landen, en sinds de revolutie van 1979 ook in Iran. Het hele idee om de Perzische Golf te kunnen beschermen zou in het niet vallen wanneer deze landen al in beginsel olie weigerden te verschepen richting de Verenigde Staten.¹¹³ Na lange onderhandelingen zegden Oman, Kenia en Somalië in 1980 toe in ruil voor militaire steun.

Toen Reagan in 1981 president werd stond de *RDF* nog steeds in de kinderschoenen. Binnen een jaar was dit echter verholpen. Diego Garcia was ontwikkeld als een belangrijk logistiek steunpunt, en de bases in Oman en Kenia waren al in gebruik. Het punt was echter dat met het belangrijkste land in de regio nog steeds geen overeenstemming was bereikt, Saoedi-Arabië. De *AWACS* deal hielp goed in het opbouwen van wederzijds vertrouwen. Saoedi-Arabië wilde *AWACS* radartoestellen omdat de oorlog tussen Irak en Iran langzamerhand de regio begon te bedreigen. In Koeweit waren doelen gebombardeerd door Iraanse vliegtuigen en ook Irak schond het luchtruim veelvuldig. De radartoestellen konden dit beter in de gaten houden en tijdig waarschuwen. Waar Carter het aanbod had gedaan om de toestellen te leveren, maar later introk, zag Reagan hier een belangrijk punt voor onderhandelingen met Saoedi-Arabië. Carter had echter wel Amerikaanse *AWACS* gestationeerd in Saoedi-Arabië gevlogen door Amerikaanse piloten. Dit werd uitgelegd als puur een defensieve maatregel.¹¹⁴ Saoedi-Arabië bestelde toch vijf toestellen, en Amerikaanse

¹¹² Kupchan, *Persian Gulf and the West*, 114.

¹¹³ *Ibidem*, 127.

¹¹⁴ Roosevelt Study Center, DDRS. Film 287163-i1-1.

steun voor ‘*over the horizon*’. Hiermee doelden ze op de wil om Amerikaanse steun te krijgen wanneer dit nodig was, maar nog geen Amerikaanse soldaten op Saoedisch grondgebied. Onder de bevolking was er simpelweg te weinig steun voor. Dit *Over the Horizon* hield in dat enkele bases gereed werden gemaakt volgens NAVO richtlijnen en voorraden, dat indien de nood daar was Amerikaanse vliegtuigen snel vanaf deze bases konden opereren. Dus in plaats van de pure antisovjet retoriek die Reagan in andere regio’s gebruikte, was er bij de landen in het Midden-Oosten de angst groter voor regionale spanningen. Maar hier kunnen we duidelijk de nieuwe strategie van de Verenigde Staten in uitvoering zien. Saoedi-Arabië als steunpunt voor de veiligheid gewaarborgd door de Verenigde Staten.

Het meest zichtbare punt van de veranderende rol van de Verenigde Staten in het Midden-Oosten werd niettemin de oprichting van het regionale commando, *Central Command*, US CENTCOM in 1983. Dit is de verandering die we kunnen zien na de Iraanse revolutie waarin de Verenigde Staten zich duidelijk zelf profileert omdat Iran als militaire basis was verloren. Maar niettemin Iran nog altijd als duidelijke grenslijn naar de Sovjet-Unie. Erg interessant om te zien dat Iran feitelijk gezien geen totale onafhankelijkheid gegund werd. De oliestromen waren simpelweg te belangrijk. Na jarenlang gesproken te hebben hoe de RDF ingedeeld diende te worden en vanwaar de troepen dienden te komen besloot Reagan en zijn staf dat vanaf 1 januari 1983 er een commando moest komen die specifiek ging zorgen voor de veiligheid van de Perzische Golf en delen van Noord-Afrika.¹¹⁵ De Carterdoctrine werd dus geen tijdelijk antwoord op de Sovjet inval in Afghanistan, voortaan zou de Perzische Golf een belangrijk onderdeel vormen van het Amerikaanse beleid. De *Twin Pillar Strategy* had afgedaan en de Amerikaanse belangen werden voortaan gewaarborgd door Saoedi-Arabië en als vervanger van de Iraanse militaire bescherming van de Perzische Golf zou voortaan de Amerikaanse Vloot zorgen. Als taak kreeg CENTCOM enerzijds de Sovjet-Unie buiten de regio houden, en anderzijds de toegang tot de oliestromen open houden. Dus inderdaad nog altijd dezelfde doelen die voorheen de *Twin Pillar Strategy* had gehad, maar met een ander middel, namelijk de Verenigde Staten zelf. Wederom hetzelfde dus als de centrale strategie die de presidenten Truman, Nixon, Ford en Carter meerdere malen hadden uitgesproken. Aan de praktijk van jarenlange hulp aan verschillende regimes in de regio en een verdere samenwerking met de landen in de regio werd pas in 1985 de naam van Reagandocctrine gegeven. In zijn *State of the Union* toespraak van 6 februari 1985 vergeleek hij de

¹¹⁵ Kupchan, *Persian Gulf and the West*, 141.

anticommunistische strijd met de kolonisten die de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten bewerkstelligd hadden. Daarom moesten partijen die het communisme bestreden, van Afghanistan tot aan Nicaragua, ondersteund worden. Hulp aan democratische partijen werd gezien als zelfverdediging voor de Verenigde Staten en zijn waarden.¹¹⁶ Voor het Midden-Oosten werd deze doctrine bekeken als een belangrijk gebied wat beschermd diende te worden tegen Rusland. Dus een uitbreiding van de Carterdoctrine, maar met daadwerkelijke praktische hulp aan verschillende regimes en een vergrote zichtbaarheid van de Verenigde Staten in de regio.

In dit hoofdstuk zien we een grote verschuiving van de middelen maar niet van de doelen van de Verenigde Staten in de strategie die ze voor het Midden-Oosten hebben. Waar voor de Iraanse revolutie de banden met de twee landen goed waren. Natuurlijk waren er hier en daar moeilijkheden, bijvoorbeeld tijdens de grote meningsverschillen gedurende de Jom-Kippoeroorlog, maar de echt grote problemen ontstaan hierna in Iran. We kunnen spreken van een obsessie van de Sjah voor Amerikaanse technologie. Maar het probleem was meer een verwaarlozing van de aandacht voor de Iraanse bevolking van zowel de Sjah, alsook de Amerikaanse beleidsmakers die onvoldoende doorhadden wat er komen stonde in Iran. Waar voorheen de Amerikaanse *Twin Pillar* strategie gebaseerd was op enerzijds de Iraanse militaire bescherming en de Saoedische financiële bescherming tegen het communisme, moest deze strategie worden losgelaten toen de Iraanse Revolutie plaatsvond. Dit was een grote ommekeer in de regio, en de jaren daarna werd de Amerikaanse politiek in de verdediging gedrongen. Zeker na de gijzelingscrisis in de Amerikaanse ambassade bleek dat Iran als partner was verloren. Dat de Perzische Golf werd verdedigd diende te worden was goed duidelijk toen in hetzelfde jaar ook de Sovjet-Unie Afghanistan binnenviel en zo veel dichterbij de Golf kwam, en even later ook de door de Sovjet-Unie gesteunde Irak Iran binnenviel. Gekozen werd door de Verenigde Staten om de militaire rol van de Iran zelf over te nemen, en na het Rapid Deployment Force van Carter werd uiteindelijk een nieuw Regionaal Commando geïnstalleerd die primair moest zorgdragen voor de bescherming van de Perzische Golf. Zo zien we een verandering waar voorheen Iran zorgdroeg voor de fysieke bescherming, nu de Amerikaanse Vloot de oliestromen uit de Perzische Golf ging beschermen.

¹¹⁶ Reagandocctrine, website American Foreign Relations (website bezocht op 25 augustus 2011): www.americanforeignrelations.com/A-D/Doctrines-The-reagan-doctrine.html.

~ Conclusie

In deze scriptie is getoond hoe de Amerikanen tot het ontwikkelen van de *Twin Pillar Strategy* is gekomen, wanneer het ten einde kwam en hoe dit werd overgenomen. Het begon met de groeiende rol van de Verenigde Staten in de wereldpolitiek tijdens de Tweede Wereldoorlog. Toen pas werd duidelijk dat het Midden-Oosten van onmisbaar belang zou worden voor elke wereldmacht. Niet alleen voor de gigantische olievelden die pas toentertijd werden ontdekt, maar primair vanwege de strategische ligging tussen de verschillende wereldmachten. Duitsland en Japan waren beiden op zoek naar grondstoffen, maar ook de Sovjet-Unie wilde veilige grenzen stabiliseren. Daarnaast waren de koloniale machten Frankrijk en Engeland nog altijd aanwezig in de hun geëigende gebieden in het Midden-Oosten. Waar voorheen alleen Amerikaanse missionarissen of slechts enkele bedrijven interesse hadden, werd de Verenigde Staten het Midden-Oosten in gevraagd door lokale leiders die zich onafhankelijker wilden opstellen van voornoemde landen. Zo kwam het dat de Verenigde Staten in zowel Iran als Saoedi-Arabië aanwezig was aan het einde van de oorlog.

Verschillende belangrijke aspecten laten zien hoe de Verenigde Staten uiteindelijk tot het ontwikkelen van de *Twin Pillar Strategy* kwam. De angst voor het communisme speelde sinds het einde van de oorlog voortdurend een grote rol in de afwegingen van het Amerikaans leiderschap. Bang dat de Russen invloed zouden krijgen op de voor het Westen zo belangrijke oliestromen. Voor Iran betekende dit dat de Amerikanen en de Britten die tijdens de oorlog daar gelegerd waren in de jaren daarna een steeds grotere invloed gingen uitoefenen. Toen de voor het Westen gevaarlijk geachte Mossadeqh aan de macht kwam bleek hoe belangrijk het land geworden was. Hij werd verdreven en sindsdien werd de rol van de Verenigde Staten alleen maar groter tot 1979. Andere belangrijke factoren, voor de rol van de Verenigde Staten in het Midden-Oosten, werden de oprichting van de staat Israel. Hoewel enorm door de interne Amerikaanse politiek gesteund werd de samenwerking met de overige Arabische staten moeilijker. Zeker na de verschillende oorlogen die de Joodse en Arabische staten met elkaar voerden. De geschiedenis van Groot-Britannië in de regio is van belang. Waar dezen een belangrijke stabilisator waren voor de Westerse invloed en interne stabiliteit van de staten, besloten zij eind jaren '60 zich terug te trekken en zo moesten de Verenigde Staten kiezen wat voor rol zij voortaan wilden spelen in het Midden-Oosten. Hiermee hangt samen de wereldwijde stijgende vraag naar olie. Wanneer de Verenigde Staten invloed blijvend

wilden uitoefenen op de veiligheid van de oliestromen zouden ze een antwoord hiervoor moeten vinden. Het geleidelijk tot stand komen van de *Twin Pillar Strategy* werd een strategie die enkele decennia dit kon waarborgen.

De strategie kreeg uiteindelijk vorm met de Nixon Doctrine. Doordat de Verenigde Staten zelf te weinig mankracht en middelen kon opbrengen vanwege de oorlog in Vietnam en de daardoor groeiende onrust in de nationale politiek, werd gezocht naar partnerlanden die zelf met Amerikaanse steun, door middel van wapens en training, de Amerikaanse belangen wilden verdedigen. Saoedi-Arabië maar primair Iran namen deze taken op zich. Iran zou zorgdragen voor de fysieke bescherming van de Golf, daarvoor lag Iran strategisch perfect tussen de Golf en de Sovjet-Unie in. Saoedi-Arabië kon met haar enorme olievoorraden enerzijds de oliestromen op peil houden, en anderzijds met de verworven olie-inkomsten financieel de strijd met communistische bewegingen in de wereld aangaan. De Verenigde Staten zochten daarnaast naar een groot Arabisch land dat als balans de Iraanse macht in toom kon houden. Van oudsher zijn er fricties tussen het Sjiitische Iran en de Soennitische Arabische landen. De samenwerking van de Verenigde Staten met Saoedi-Arabië was altijd stabiel dan die met Iran. Eind jaren '70 bleek de positie van de Sjah onhoudbaar geworden en met de revolutie in 1979 verloor de Verenigde Staten de belangrijkste partner. Tijdens en na de revolutie ging de gijzelingscrisis van het Amerikaanse ambassadepersoneel de boventoon voeren. De banden tussen de twee landen is sindsdien slecht gebleven. De Carter Doctrine die daarna werd uitgesproken omvatte het gevaar wat de Amerikanen in de machtswisseling in Iran zagen wat betreft de groeiende macht van de Sovjet-Unie. De Carter Doctrine hield in dat elke poging om de Perzische Golf te controleren zou worden gezien als een aanval op de Verenigde Staten zelf. Een duidelijk voorbeeld dat laat zien dat de oliestromen voor het Westen onmisbaar geworden waren. Ondanks de Sovjet inval in Afghanistan bleken de Russen pas op de plaats te maken. De Reagan Doctrine zou nog zorgen voor een verdere ondersteuning van de strijd tegen het communisme. Dit was tenslotte de doctrine die nog verder ging op het vlak van steun aan groeperingen die het communisme bestreden. Ook veelvuldig werd financiële hulp gevraagd van Saoedi-Arabië voor groeperingen die de Verenigde Staten niet direct zelf kon steunen.

Om nu samen te vatten hoe de *Twin Pillar Strategy* tot stand kwam en hoe het kwam dat deze strategie niet meer werkte moeten we kijken naar de verschillende belangen van de partijen. Waar de Verenigde Staten twee dingen zocht in de regio, namelijk goedkope

betrouwbare oliestromen en een buffer tegen de Sovjet-Unie, hadden de lokale staten andere belangen. Midden-Oosten expert Mazher Hameed legt dit in zijn boek over Saoedi-Arabië en de veiligheid van de Perzische Golf als volgt uit. Tijdens de verschillende presidentschappen in de Verenigde Staten werd gedacht dat ze Iran en Saoedi-Arabië gezamenlijke belangen konden laten nastreven. Ze vergaten echter de onderlinge verschillen en problemen.¹¹⁷ Ook vergaten ze de veranderende rollen van landen in de omgeving, het belangrijkste voorbeeld hiervan is Irak. Decennialang hadden de Amerikaanse regeringen slechts oog voor de olietoevoer en verloren zij de publieke opinie van de bevolking totaal uit het oog. Hierdoor kon het komen dat in Iran een protestbeweging in opkomst kwam die uiteindelijk de belangrijkste pilaar in het Midden-Oosten zou verdrijven, de Sjah van Iran. Waar de Amerikanen voortdurend de hand van de Sovjet-Unie in oppositiebewegingen zag, bleken ze te weinig zicht te hebben op de werkelijke veranderingen in de Iraanse maatschappij. Waar Iran primair militair als bescherming tegen de Sovjet-Unie fungeerde en Saoedi-Arabië in de olie voorzag, veranderde deze rol na de Iraanse revolutie volkomen. Na deze revolutie bleek dat ook Saoedi-Arabië verkeerd werd ingeschat door de Amerikaanse bewindslieden. Saoedi-Arabië wilde niet de militaire rol vervullen die de Verenigde Staten voor ogen had voor het koninkrijk. Onder Carter en Reagan werd vervolgens besloten dat de Verenigde Staten de militaire bescherming van de Perzische Golf zelf op zich zou nemen.

Dit is bekeken vanuit het zichtpunt van de Verenigde Staten, maar in de regio zelf, zeker gezien vanuit de geschiedenis, was samenwerking tussen de twee staten bij voorbaat al erg moeilijk. Qua taal, cultuur en geloofsrichting verschillen Iran en Saoedi-Arabië erg. In Iran is de bevolking overwegend Sjiitisch en in Saoedi-Arabië Soennitisch. Deze twee richtingen botsen vaak, en dit had ook invloed op de regeringen. Waar de Sjah nog seculier was, en dus de rol van religie grotendeels buiten de politiek werd gelaten, ging dit probleem wel na de revolutie spelen toen de Iraanse overheid de Sjiitische Islam in de regio wilde bevorderen. Ja, ook in Saoedi-Arabië. De rol van Irak, voorheen als partner van de Sovjet-Unie werd ook anders na de revolutie. Irak en Iran voerden vanaf 1980 negen jaar lang oorlog met elkaar. Zonder een duidelijke overwinnaar. Voor de Verenigde Staten werd deze oorlog een verandering in het beleid ten opzichte van de regio. Waar Iran een jaar daarvoor nog de grootste partner was van de Verenigde Staten, werd dit na de revolutie de grootste vijand in de regio. De Amerikanen hadden bij geen van de uitkomsten veel winst te behalen. Wanneer Irak

¹¹⁷ Hameed, *Saudi Arabia and The West*, 3.

een snelle overwinning zou behalen zou een Sovjet vazalstaat, en dus de Sovjet-Unie, meer invloed krijgen en dichtbij de belangrijkste Amerikaanse oliebronnen zitten. Wanneer Iran zou winnen zou dit als gevolg hebben dat de fundamentalistische Sjiiitische Islam, wat ook tegen de Amerikaanse belangen inging, zich meer gaan profileren in de regio.

Wat de drie belangrijkste Amerikaanse doctrines laten zien is keer op keer dat de Perzische Golf van belang is voor de Verenigde Staten. Waar dit met Truman nog primair Iran tegen de Sovjet-Unie was, dus een geografische reden, werd dit onder de volgende presidenten steeds nadrukkelijker de Perzische Golf. Nixon gaf de voorzet. Voortaan zouden staten zelf verantwoordelijk zijn voor de bescherming tegen het communisme, wel konden ze hiervoor financiële en militaire steun ontvangen. Nixon werd wel gedwongen tot deze doctrine aangezien de Britten zich terugtrokken uit de regio, maar het onmogelijk was voor hem om Amerikaanse soldaten ter plekke te stationeren aangezien hij een dure en lange oorlog in Vietnam had. Waar Ford dit beleid continueerde, kwam er onder de leiding van Carter een verandering. Door de Iraanse revolutie verloor hij zowel een belangrijke olievoorziener alsook het belangrijkste land in de bescherming tegen de Sovjet-Unie. Met de Carterdoctrine werd heel duidelijk aangegeven dat, hoewel Iran was verloren en de Sovjet invloed dichterbij was gekomen door de invasie van Afghanistan, hier de grens lag. Met Carter werd aangegeven dat de Perzische Golf van vitaal belang was voor de Verenigde Staten en dat het indien nodig militair zou ingrijpen om de regio te beschermen. Reagan tot slot heeft de doctrine verder uitgewerkt en voor de regio een nieuw commando geïnstalleerd die voortaan zou toezien op de Amerikaanse belangen. Dat ze hier hun handen vol aan hebben valt op te maken uit het feit dat dit *Central Command* sindsdien oorlogen heeft uitgevochten in de Perzische Golf, de verschillende Golfoorlogen in Koeweit, Irak en Afghanistan.

~ Literatuurlijst

Aesop's Fables (Oxford 1e druk 2002) gebruikt voor de fabel op pagina 20.

Al-Rasheed, M, *A History of Saudi Arabia*, (Cambridge 1e druk 2002)

Ansari, A, *Confronting Iran: The Failure of American Foreign Policy and the Roots of Mistrust*, (Londen 1e druk 1988)

Armstrong, K, *De Strijd om God: Een geschiedenis van het fundamentalisme*, (Epe 5e druk 2005)

Beeman, W, *The "Great Satan" VS. The Mad Mullahs": How the United States and Iran Demonize Each Other*, (Chicago 1e druk 2005)

Bill, J, *The Eagle and the Lion: The Tragedy of American-Iranian Relations*, (Yale 1e druk 1989)

Brown, A, *Oil, God and Gold: The story of Aramco and the Saudi Kings*, (New-York 1e druk 1999)

Carter, J, *Keeping Faith: Memoirs of a President*, (Fayetteville 1e druk 1995)

Cleveland, W, *A History of the Modern Middle East*, (New-York 3e druk 2004)

Cottam, C, *Iran and the United States: A Cold War Case-Study*, (Pittsburgh 1e druk 1988)

Farber, D, *Taken Hostage: The Iran Hostage Crisis and America's First Encounter with Radical Islam*, (Princeton 1e druk 2005)

Hameed, M, *Saudi Arabia, The West and the Security of the Gulf*, (Kent 1e druk 1986)

Klare, M, *Blood and oil: The Dangers and Consequences of America's Growing Dependency on Imported Petroleum*, (New York 1e druk 2004)

Kupchan, C, *The Persian Gulf and the West: The Dilemmas of Security*, (Boston 1e druk 1987)

Little, D, *American Orientalism: The United States and the Middle East since 1945*, (Chapel Hill 1e druk 2002)

McNaugher, T, *Arms and Oil: U.S. Military Strategy and the Persian Gulf*, (Washington 1e druk 1985)

Paolucci, H, *Iran, Israel and the United States: An American Foreign Policy Study*, (New-York 1e druk 1991)

Parsi, T, *Treacherous Alliance: The Secret Dealings of Israel, Iran and the United States*, (Yale 1e druk 2007)

Pollack, K, *A Path Out of the Desert: A Grand Strategy for America in the Middle East*, (New York 1e druk 2008)

Salman al-Saud, F, *Iran, Saudi-Arabia and the Gulf: Power Politics in Transition 1968-1971*, (New-York 1e druk 2003)

Stokes, D, en Raphael, S, *Global Energy Security and American Hegemony*, (Baltimore 1e druk 2010)

Yetiv, S, *The absence of Grand Strategy: The United States in the Persian Gulf, 1972-2005* (Baltimore 1e druk 2005)

ARTIKELEN:

Colijn, D, 'Geloof, Hoop of het Zwaard: Wat Verklaart de Verkiezingswinst van Hamas, Ideologie of Praktijk?', Ba-Scriptie Universiteit Leiden (2009).

Dutter, L, 'The Seventy-Five Years War, 1914-1989: Some Observations on the Psychology of American Foreign Policy Making During the 20th Century', Political Psychology, volume 12, nummer 3 (1991) 523-553.

Joseph, C, en Zonis, M, 'Conspiracy Thinking in the Middle East', Political Psychology, volume 15, nummer 3 (1994) 443-459.

Sorli, M, en Gleditsch, N, en Strand, H, 'Why is There So Much Conflict in the Middle East?', The Journal of Conflict Resolution, volume 49, nummer 1 (2005) 141-165.

Watkins, E, 'The Unfolding US Policy in the Middle East', Royal Institute of International Affairs, volume 73, nummer 1 (1997) 1-14.

WEBSITES:

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f20e64.html> Vn resolutie 598

<http://www.wien-vienna.com/opec.php>

<http://www.fordlibrarymuseum.gov/library/document/nsdmnssm/nsdm324a.htm>

Alle websites zijn voor het laatst bezocht op 20 september 2011.

Roosevelt Study Center

Mijn dank gaat uit naar het Roosevelt Study Center voor het gebruik van de Microfilm collectie en de DDRS Files.

Van de Microfilm Collectie heb ik gebruik gemaakt van de *Carter Civil Rights* Collectie Reels A tot en met D.

De DDRS Files kunnen ingekeken worden wanneer men zoekt op de nummers die ik in de verschillende voetnoten heb geplaatst.